

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Candidatus Abbreuiatus Jurisprudentiae Sacrae, Hoc Est,
Juris Canonici, Secundum Gregorii Papae IX. Libros V.
Decretalium Explanati Summa, Seu Compendium**

Pichler, Vitus

Augustae Vindel., 1733

Titulus XXVI. De Præscriptionibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63440](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63440)

ris, vel, si ad exceptiones extendatur, solum
de Peremptoriis.

TITULUS XXVI.

De Præscriptionibus.

SUMMARIUM.

1. Præscriptio & Usucapio confunduntur.
2. Quid sit Præscriptio:
3. Positiva & Privativa, Ordinaria & Extraor-
dinaria.
4. Ob quas causas introducta sit.
5. Et quo Jure, Gentium an Civili.
6. Quis sit ejus effectus.
7. An procedat etiam in foro interno.
8. Quis præscribere possit, & contra quem præscribi.
9. Quid sit bona fides ad Præscriptionem neces-
saria: non stat cum dubio practico: quomo-
do hoc deponendum.
10. Quid & quotuplex sit titulus ad præscriptio-
nem necessarius.
11. Quid & quotuplex sit Possessio, ad Præscri-
ptionem necessaria.
12. Quotuplex sit Tempus ad Præscriptionem ne-
cessarium. Et quomodo probetur Immemo-
riale.
13. Quenam res aptæ sint præscribi. Ulbi de
Servitutibus.
14. Sine bona fide non currit vel incipit ulla Præ-
scriptio.
15. An bonæ fidei obsit ignorantia:

16. 17. *An dubium Speculativum saltem tunc, quando ea stante inchoatur Præscriptio.*
18. *An scientia juris alieni.*
19. *An bona, vel mala fides, auctoris proferat vel obsit successori.*
20. *An & quando præsumatur bona fides.*
21. *Sine aliquo titulo nulla datur Præscriptio.*
22. *Quando sufficiat Existimatus:*
23. *Et quando Præsumptus.*
24. *Detectio tituli vitiosi corrumpit omnem Præscriptio.*
25. 26. *Sine aliqua Possessione non procedit illa Præscriptio.*
27. *Res Mobiles, etiam Ecclesiarum, præscribuntur trienniò sed cum titulo:*
28. *Immobiles autem privatorum 10. vel 20. annis.*
29. *Principum verò 40. annis. Intra quod tempus & an præscribantur Regalia Principum, item bona Fisco debita.*
30. *Ecclesiarum 40. aut amplius annis.*
31. *Præstationes annuæ sicut acquiruntur tempore longissimo 30. vel 40. annorum, ita amittuntur unica Præscriptione ejusdem temporis.*
32. *Servitutes omnes etiam discontinuæ sicut acquiruntur tempore longo 10. vel 20. annorum, ita eodem tempore amittuntur.*
33. *Actionibus Realibus tempore brevi vel longo:*
34. *Personalibus autem longissimo regulariter præscribitur:*
35. *Nisi sint Prætoria Pœnales &c.*
36. *Criminalibus verò 20. annis.*

37. 38. *Quanam res non sint præscribibles.*

39. *Ubi de rebus mera facultatis: & de rebus vitiosis. Quanam sint contraria Præscriptioni.*

40. *In quibus casibus dormiat Præscriptio:*

41. 42. *Et quando interrumpatur naturaliter, vel civiliter.*

43. *An per actus extrajudiciales inducatur interruptio.*

44. *An, & quando contra Præscriptionem completam detur Restitutio in integrum.*

Exceptionibus in genere subjungitur nominatissima earum species, nempe *Præscriptio*, exceptio quidem impropria, peremptoria tamen, qua Reus contra Actorem se defendit, dicendo, se jam præscripsisse actioni adversum se motæ per lapsum temporis, vel ipsam rem, quam Actor petit, jam præscripsisse; si enim jus alterius, quod habuit erga nos, per præscriptionem extinguimus, utimur *Dativo*, v. g. huic obligationi, actioni &c. jam præscripsi: si verò jus alterius acquirimus, vel rei dominium prius non habitum, utimur *accusativo*, v. g. hoc jus venandi, hanc sylvam, servitutem &c. præscripsi. Unde & apparet, quòd præscribens non solum exceptionem, sed sæpe etiam actionem consequatur, qua dominium vel jus acquisitum prætendat. Quamvis autem *Præscriptio* & *Usucapio* in rigore differant tanquam effectus & causa, quòd nempe *Usucapio* acquisitionem dominii per possessionem debiti temporis significet, *Præscriptio* autem exceptionem. *l. 8. pr. C. de præscr. 30. vel 40. ann.* hodie tamen confunduntur. *l. un. C. de usucap. transform. atq;*

Pars I.

Kk

que

que tam à Doctoribus quàm à Practicis sumitur passim pro eodem, & ideo etiam nos idem faciemus, ac ferè semper utemur voce *Præscriptionis*: quamquam DD. aliqui unam adhuc differentiam in modo loquendi observent, & *usucapionem* vocent, quando per veram possessionem realis corporalis acquiritur, *præscriptionem* verò, quando per quasi-possessionem jus incorporale, vel liberatio à jure alieno acquiritur. Hanc proinmodò utilissimam scitu, sed etiam necessariam in Præscriptionibus materiam, quæ quotidiani usus, nunc explicatum eo, & Jurium Candidatis singulariter commendatam cupio.

§. I.

Natura, varietas, causa finalis, efficiens, atque effectus Præscriptionis, item subjectum.

- 2 Dico 1. Præscriptio est *modus acquirendi à jure approbatus, quo per possessionem debito modo & tempore continuatam obtinetur jus aliquod, vel liberatio aliqua.* Ita quoad sensum plerique DD. quamvis quoad verba discrepent, & multi male ac imperfectè definiant ex l. 3. ff. de usurpat. & *usucap.* præcisè per *adjectionem domini*; quia etiam juxta ipsos per præscriptionem non tantum acquiritur dominium rei, sed etiam jus personale, imò & liberari aliquis potest à jure alieno activo, consequenter & à jure passivo seu ab obligatione sua: & hinc per *id jus* in definitione positum intelligitur.

intelligitur jus tam reale, & dominium, quàm personale, quo nobis immediatè adstringitur persona: sicut per tō liberatio aliqua intelligitur peremptio juris alieni, quo nos sibi adstrictos habuit vel immediatè in persona, vel immediatè in re nostra. Si obtinetur liberatio, utimur *dativo*: si *us*, *accusativo*, uti jam insinuatum est. Qualis debeat esse possessio, modus, & tempus ad legitimam præscriptionem, uti & quæ sit res seu objectum præscriptionis, explicabitur §. seq. Hic adverto, præscriptionem sumi posse vel *causaliter & incompletè*, quando nimirum adhuc est *in fieri*, & nondum completa; atque in hoc sensu dicitur *inchoari, continuari, currere &c.* vel *formaliter & completè*, quando nimirum per decursum legitimi temporis &c. jam est completa. Quomodo differat à consuetudine, cum qua aliqui Practici eam subin malè confundunt, dictum ad *tit. de consuet.*

Dico 2. Præscriptio dividitur 1. in *Positivam*, qua acquiritur jus aliquod positivè, & alteri auferitur, ut si per eam acquiras agrum, jurisdictionem &c. Et in *Privativam*, qua acquiritur aliqua liberatio vel immunitas, adeoque perimitur quidem alienum vel actio, nihil tamen propriè & positivè acquiritur. 2. in *Ordinariam* vel *temporalem*, quæ completur tempore ordinario, quod in rebus mobilibus est triennium &c. in immobilibus decennium vel vicennium: & in *Extraordinariam*, seu *longissimi temporis*, quæ completur tempore extraordinario, vel longissimo 30. 40. 60. 100. annorum (quæ ultima vocatur etiam *centenaria*) vel tempore immemoriali.

Kk 2

quando

quando nempe possessionis initium excedit hominum defacto existentium memoriam, sive de pauciores vel plures à cœpta possessione anni fluxerint, quàm centum.

4 Dico 3. Finis & ratio introductæ præscriptionis est bonum publicum, nimirum ne dominia rerum semper sint in incerto. *pr. Inst. & l. 1. ff. de usucap.* atque ut lites, aliàs infinitæ, certi temporis lapsu extinguantur. *l. ult. ff. pro suo.* ac demum ut acuatur hominum industria in inquirendis rebus & conservandis juribus suis. *c. 5. h. t. pr. Inst. cit.* quæ omnia vel maximè interfunt Reipublicæ. Alius finis insinuat *l. 2. C. de Annali except.* nempe ut puniatur negligentia, res & jura sua ositanter curantium: qui finis à plerisque habetur pro secundario, & ferè spectat præscriptionem longissimi temporis, quæ proin *pœnalis* aut *odiosa* dicitur.

5 Dico 4. Præscriptio quoad substantiam est Juris Gentium. 2. quoad præsentem verò formam & condiciones est introducta à Jure Civili primitivo, dein à Jure Canonico, maximè quoad bonam fidem in ea necessariam. Secundum membrum est apud omnes certum, & patet ex variis legibus. *Inst. de usucap. & Cod. de præscript. longi temp. & de præscript. 30. vel 40. ann.* item ex variis *cc. maximè. c. 5. & fin. h. t.* Primum, cui adversatur Schneidewin, König, & alii multi, suffragantur verò Grot. Brunem. Eckolt, P. Ininger, & alii pariter multi, probatur tum ex usu Gentium, quæ ad evitanda bella ipsis aded nociva iis, qui diu quietè possederunt certas provincias, regna, urbes &c. tribuunt eorum proprietatem, & pro dominis agnoscunt, licèt

licet fortè iniquò bellò vel modò adepti sint possessionem: sic Jephthe *Judic. 11.* jus Israëlitarum in certas terras defendit contra Ammonitas ex possessione longi imò longissimi temporis, adeoque ex Præscriptione: sic aliis Nationibus, etiam Christianis, nemo audet in dubium vocare certas provincias, licet fortè olim non satis æquo Marte occupatas, ac propterea bellum movere. vid. Bellarm. *l. 5. de Pontif. Rom. c. 5.* cùm id cederet in perniciem Gentium: tum ex paritate cum prima rerum & dominiorum divisione, quæ communiter dicitur esse Juris Gentium. per *l. 5. ff. de Inst. & Jur.* sicut enim per primam Divisionem acquirebantur, ita per Præscriptionem transferuntur & conservantur dominia penes certos. Interim Jus Gentium non determinavit certum possessionis tempus, sicut Jus Civile, nec requirit bonam fidem, sicut Jus Canonicum.

Objic. Si præscriptio quoad substantiam est *Juris Gentium*, erit etiam *Juris Naturalis*; quia etiam Jus Naturæ vult caveri lites & bella, atque dominia esse certa: sed hoc est contra communem. Quamvis aliqui concedant *Ma. cum P. Schmier de Præscript. c. 2. sect. 1. §. 2.* & P. Ininger, fortè tamen melius negatur; quamvis enim de Jure Naturali valde conveniens sit, Præscriptionem introduci, indè tamen non sequitur, eam necessariò vel actu esse introductam Jure Naturali: instantiam habemus in prima rerum Divisione: in Matrimonio clandestinè contracto &c. quæ non sunt Juris Naturalis obligantis, ut habet communis. Neque verum est, quòd bona, quæ ignorante domino possidentur ab alio, vel quæ à sciente sua esse, pro-

pter defectum virium recuperari nequeunt, haberi possint pro derelictis.

6 Dico 5. Effectus Præscriptionis est consecutio domini rerum prius non habiti, aut juris aliterius realis aut personalis, vel liberatio ab alieno jure, & immunitas ab obligatione, prout nimis fuerit Præscriptio positiva vel negativa. *l. 3. 4. ff. de usurp. l. 10. ff. si servit. vind. l. penult. & ult. C. de servit. l. 3. 4. C. de præscript. 30. tit. 40. ann. c. 4. & 6. h. t.* Item tribuit exceptionem in foro externo. *l. 11. C. de Præscr. longi temp.* Rursus Præscriptio *Ordinaria* parit præsumptionem bonæ fidei, *Extraordinaria* etiam præsumptionem tituli, & *Immemorialis* obtinet etiam vim privilegii &c. Sed de his effectibus particularium Præscriptionum infra. De effectu generali utroque.

7 Dico 6. Effectus Præscriptionis etiam procedit in foro interno conscientie, h. e. præscribens non tantum securus est pro foro externo, sed etiam pro interno, ut aded præscriptio locum habet etiam in conscientia, & completa præscriptione res licetè retineatur, licet postea constiterit fuisse alienam. Ita communis Theologorum modernorum æquè, ac Juristarum contra Alciat. & Henr. Gandav. aliòsque paucos antiquos, item ex parte contra Scotum & Adrian. qui id tantum admittere dicuntur pro casu, quo ille, contra quem præscribitur, fuit notabiliter negligens in inquirenda re suâ vel custodiendo jure. Probat: Republica potuit hanc vim tribuere Præscriptioni, utpote habens dominium altum (quod est jurisdi-

risdictionis, non proprietatis) in res & jura subditorum, vi cujus potest de rebus subditorum disponere propter bonum publicum, seu ex causis bonum publicum spectantibus, transferendo etiam dominium ab uno in alterum, atque auferendo jus activum adversus alios, ut nemo negat. Sed & voluit hanc vim Præscriptionis etiam ad forum internum extendere, quia voluit transferri per illam dominium *can. 6. & 11. caus. 16. q. 3. l. 3. ff. de usurp. & usucap.* atque præscribentem *plenissima munitione securum esse. l. 4. cit.* Sed dominus bonâ conscientia retinet rem suam; & plenissimè securus non esset, qui in conscientia teneretur rem præscriptam restituere &c. Et parùm tribuissent Jura, si reliquissent in præscribente obligationem restituendi pro foro interno; quid enim prodest in Judicio conveniri non posse, si interim maneat obligatio pro foro interno rem restituendi, vel jure acquisito aut immunitate non utendi? Certè Leges Præscriptionum sic parùm consuluisse bono publico, adeoque finem suum non obtinissent. Confirmatur: lex justa pro foro externo est etiam justa pro interno; cum lex humana nequeat esse justa, quæ sine peccato observari nequeat.

Objic. 1. Lex Præscriptionis se habet, sicut illa lex, quæ negat actionem læso infra dimidium justipretii: sed hæc lex lædentem non facit securum in conscientia, quod minùs teneatur resarcire iniquam læsionem: ergo nec Lex Præscriptionis præscribentem facit in conscientia securum. *2.* Lex præscriptionis fundatur in præsumptione culpæ & negligentia prioris domini: ergo, ubi hæc negligentia

ria non reperitur, non fringit in conscientie foro, in quo præsumptio cedere debet veritati. 3. Is, contra quem præscribitur, ordinariè ignorans rem suam ab alio possideri, vel jus suum ab alio usurpari &c. sed ignorans non potest bonam conscientiam privari re vel jure suo: ergo. 4. Ipse Imperator Nov. 9. præscriptionem vocat *impium præsidium*, & *improbam temporis allegationem*: ergo. R. ad 1. *N. ma.* Nam lex negans actionem læso infra dimidium non positivè assistit lædenti, dominium ipsi in excessum pretii, vel plenam securitatem tribuendo; e contra lex Præscriptionis positivè assistit præscribenti, dominium ipsi absolute tribuendo & plenissimam securitatem. Ad 2. *N. ant.* vel *dist.* fundatur in præsumptione negligentie principaliter. *N. ant.* secundariò. *transf.* Ad 3. *dist. min.* ignorans non potest privari auctoritate privata. *C. min.* auctoritate Reipublice & Legis, quæ ob bonum publicum supplet consensum, & ignorantem habet pro sciente. *N. min.* Ad 4. Imperator ibi reprobatur conformiter Juri Canonico Præscriptionem, quæ solius temporis lapsu nititur, ac bona fide destituitur, quam bonam fidem, saltem in continuatione Præscriptionis, non requirebant Leges Civiles antiquiores.

8 Dico 7. Subjectum Præscriptionis est duplex, activum & passivum: *activum* sunt personæ, quæ præscribere possunt: *passivum* illæ, contra quas præscribi potest. Quamvis regulariter omnes præscribere, & contra omnes præscribi valeat; præscribere tamen nequeunt, qui juris realis, vel personalis, vel possessionis suo nomine capaces non sunt: sicut vice versa contra illos non currit

Præ-

Præscriptio, qui jure activo, reali, vel personali, carent, aut impediuntur agere, seu tueri illud jus, impedimentò Juris. Ita enim statuitur à DD. per modum regularum. Et hinc Præscriptionem inchoare nequeunt infantes, amentes, furiosi sine interventu tutoris vel curatoris, quia se solis apprehendere rem ut suam vel cum animo possidendi non possunt, licèt continuare valeant, si post possessionem cœptam incidant in amentiam, vel infans succedat alteri possidenti. *arg. l. 4. §. 2. 3. ff. de usurp. & usucap.* Neque servi, neque Religiosi in particulari, res temporales, quia juris activi sunt incapaces: neque commodatarius, depositarius, conductor &c. quia rem alienam non suo nomine possident. Sicut vicissim Præscriptio non currit contra agnatos vasalli alienantis rem feudalem, quia necdum habent jus activum: contra pupillos, licèt tutore instructos. *l. 3. C. de præscript. 30. vel 40. annor.* contra filiumfamilias quoad bona adventitia durante patria potestate, & contra uxores quoad bona dotalia stante Matrimonio, item contra creditorem, cui debetur sub conditione, vel in diem, ante eventum conditionis vel adventum diei &c. quia laborant impedimentò Juris, propter quod agere & sua defendere non permittuntur. Aliud est de laborantibus impedimentò facti, uti est absentia, ignorantia, morbus, defectus pecuniæ &c. Dein *ordinaria* præscriptio non sufficit contra Minores. *l. 3. cit.* & contra alienare prohibitos, nisi cœpta sit, antequam res alienari fuerit prohibita, v. g. vinculò feudi, fideicommissi, dotis ligata.

§. II.

Bona fides, Titulus, Possessio, Tempus, & res præscribi apta; quæ sunt requisitæ, & conditiones necessaria Præscriptionis.

Hæ conditiones, quæ constituunt causam formalem & materialem Præscriptionis, exprimi solent his versiculis:

*Non usucapies, nisi sint tibi talia quinque:
Bona fides: justus titulus: res non vitiosa:
Ut res tradatur (h. e. possideatur) tempus quo
que continuetur.*

Ab aliis autem brevius hoc modo:

Sit res apta: fides bona: sit titulus quoque justus:

Possideas justè: completo tempore legis. Jan

9 Præmittendum I. bonam fidem in præsententiæ dici sinceram opinionem, qua quis judicat, se nihil agere contra jus alterius, nempe possidendo rem, exercendo actum, vel omittendo. A. Somering *Inst. de usucap. n. 8.* P. Friderich *de Empt. & Vendit. p. 4. c. 2. n. 485.* Est hæc definitio non solum melior, quàm illa, quam alii tradunt dicendo, est credulitas vel dictamen, quo quis prudenter judicat rem esse suam, vel saltem non alienam: quia universalior est, cum conveniat etiam Præscriptioni juris incorporalis, & Privativa, qua per omissionem extinguitur jus alienum; & quia conformior est Juri in *c. 5. & fin. b. t.* ubi ad bonam fidem sufficere statuitur ignorantiam sinceram, quod

quod res sit aliena, vel quod aliquis alteri sit obligatus ad aliquid præstandum vel omittendum, nec opus sit, ut aliquis judicet positivè de proprietate rei, quam possidet, sed tantum ut judicet de licentia actionis vel omissionis suæ; quod iudicium formari etiam poterit ab ignorante, rem non esse suam, item à dubitante speculativè de proprietate, uti videbimus, modò deponat dubium practicum. Circa quod adverte duo. I. *dubium speculativum* in hac materia esse, quando aliquis dubitat & fluctuat, an res sit sua vel non, an alter vel ego habeam jus, vel an immunis sim ab obligatione agendi vel omittendi aliquid; si habeam rationes probabiles in utramque partem, vel pro una probabiliores, non tamen formem iudicium, sed suspendam iudicium de proprietate &c. vocatur *dubium positivum*, si pro neutra parte adsint sufficientes rationes & probabiles alterutrum opinandi, dicitur *negativum*, & quæ huic innititur, à Theologis appellatur *fides negativè bona*. Contra *dubium Practicum* est, quando quis dubitat seu fluctuat, an sibi hîc & nunc liceat rem possidere, hunc vel illum actum ponere aut omittere, adeoque dubitat *de licentia actionis vel omissionis*, sicut speculativè dubitans fluctuat de proprietate, vel jure. Utrumque dubium potest dari initio, dum inchoatur possessio & præscriptio, & supervenire, quando jam cœpta continuatur præscriptio.

Adverte 2. licet *dubium speculativum* à præscribente deponi non debeat, imò ordinariè non possit, debet tamen deponi *dubium practicum*; quia operari cum dubio practico semper est peccatum.

catum, &, quia hic versamur in materia Justitiæ, peccatum contra Justitiam, quod solum tollit bonam fidem præscribentis, non verò peccatum contra aliam virtutem; ut si quis rem possideret animò avarò &c. Sed quomodo deponi potest ac debet dubium practicum; R. debet rem occupans vel possidens, quando ipsi oritur dubium, an res sit sua, an habeat jus agendi vel omittendi aliquid, morali diligentia inquirere in veritatem, dein, si post diligentem inquisitionem non innotescat veritas, & sic remaneat dubium speculativum de dominio, vel jure, debet se resolvere (hæc enim resolutio est dubii practici depositio) per dictamen reflexum moraliter certum, quod formabit ex aliquo principio indirecto & extrinseco, v. g. possessionis, præsumptionis Juris &c. sic ratiocinando: *in dubio melior est conditio possidentis* (vel *ejus pro quo stat præsumptio Juris*) *sed ego versor in dubio, & pro me stat possessio* (aut *præsumptio Juris*) *ergo melior est mea conditio: ergo licite ago rem retinendo, vel occupando, vel hoc agendo aut omittendo.* Vel sic discurrendo: *qui in re morali sequitur opinionem verè probabilem, agit prudenter: ergo agit licite: sed ego hic & nunc sequor opinionem verè probabilem* (si dubitem speculative) *rem ut meam retinendo, hoc agendo vel omittendo &c. ergo ago licite.* Unde, si dubitans non priùs inquireret diligenter in veritatem, vel si post inquisitionem non formaret hujusmodi dictamen reflexum, ille non deponeret dubium practicum, consequenter operando peccaret contra Justitiam.

10 Præmitt. 2. per *titulum*, in quo fundatur bona fides,

fides, intelligi causam, de se habilem ad transferendum dominum vel jus, ex qua possidemus, vel aliquid facimus. Iste debet esse *justus*, seu à Jure approbatus ad præscribendum, qualis respectu Præscriptionis Positivæ est tantum, qui est de se translativus domini vel juris, & revera transferret, si re ipsa daretur, uti est donatio, emptio, legatum, transactio &c. non verò commodatum, depositum, conductio, promissio &c. Tales tituli in Jure proditi vel sunt generales, ut *pro suo*, & *pro soluto*, vel speciales, ut *pro donato*, *pro emptore*, *pro legato*, *pro transacto*, *pro permutato*, *pro judicato*, *pro dote*, *pro derelicto*, *pro socio* (quando nempe soluta societate uni ex sociis obtigit pars rei alienæ, quæ putabatur esse communis sociorum) & *pro hærede*, quando nempe ad hæreditatem vocatus, vel credens se vocatum, rem alienam in massa hæreditatis inventam possidet tanquam propriam. Tituli generales *pro suo*, & *pro soluto*, se solis non sufficiunt ad præscribendum, nisi accedat justa causa credendi probabiliter, rem esse suam, vel sibi solutam ex titulo de se habili ad transferendum dominium, licet non intervenerit, Porro *titulus justus* est quadruplex. 1. *Verus*, quando causa domini translativa verè processit, & res tradita, ac tradens dominium habuit: hic titulus non habet locum in Præscriptione, sed eam excludit; quia, *quod nostrum est, nostrum amplius* (per præscriptionem) *fieri non potest*, ut habet brocardicum ex §. 10. *Inst. de legat.* 2. *Coloratus*, seu *apparens*, quando quidem præcessit causa de se habilis ad transferendum dominium, sed solum apparenter, quia v.g. emptio ex occulto vitio fuit

fuit

fuit invalida, vel tradens alienare non potuit, vel ipse dominium non habuit. 3. *Existimatus* seu *putativus*, quando nec vera nec apparens causa, v. g. emptio, vel donatio præcessit, probabili tamen errore creditur præcessisse. 4. *Præsumptus* quando Jura ex diurnitate temporis & possessionis causam præcessisse præsumunt, sive deini præcesserit, sive non, Alii aliter loquuntur, & titulum *coloratum* vocant *verum*, vel *apparentem*, æque opponunt *præsumpto*, vel omnem non *verum* appellant *apparentem* aut *existimatum*.

II Præmitt. 3. *possessionem* definiri, quòd sit *detentio rei, à Jure possideri non prohibita, cum animo eam sibi habendi*, seu ut suam: proin requiritur, ut res sit tradita & apprehensa corpore, vel apprehensione vera vel ficta, si res est corporalis; si autem est incorporalis vel jus aliquod, v. g. servitus, jus venandi, jurisdictio &c. possessio non consistit in detentione propria, sed in usu & exercitio actus ex jure incorporali promanantis. Porro possessio in rebus corporalibus vocatur *vera* vel *possessio simpliciter*; in incorporalibus autem *quasi-possessio*; quamquam in praxi non scrupulosè hoc observetur, cum *vera* & *quasi-possessio* habeant eisdem effectus. Dividitur possessio in *naturalem*, quando nempe quis detinet rem sine opinione dominii: & in *civilem*, quando detinet cum opinione dominii, seu, ut loquuntur, *cum opinione domini*. Alii, præsertim Theologi, possessionem *naturalem* à modo detinendi vocant, quando quis corporaliter inficit rei, quam alius possidet civiliter; *civilem* verò, quando quis rem quidem aliquando corporaliter apprehendit, at ei

noti

non infistit actu, retinet tamen animum eam sibi habendi; *mixtam* ex utraque autem, quando quis corpore & animo rem detinet. Alia quoque possessio dicitur *justa*, quæ nimirum justò titulò munita, ac alia *injusta*, quæ justò titulò destituta est.

Præmitt. 4. *Tempus*, quod omni Præscriptio-¹² ni essentialè est, ac à Jure determinatum, pro diversitate rerum & jurium, quæ cadunt sub Præscriptionem, ac personarum, contra quas tendit Præscriptio, esse quadruplex. 1. *breve*, nempe triennium, & omne, quod est infra decem annos. 2. *longum*, quod est decennium, vicennium, & quod est infra tricennium, seu 30. annos. 3. *longissimum*, quod 30. annos adæquat vel superat usque ad 100. annos. 4. *immemoriale*, quòd est tantum, ut nullus hominum defacto existentium meminerit, vel sciat initium, quo cæperit aliquid fieri, observari, vel possideri. l. 3. §. 4. ff. de aqua quotid. & c. 26. de V. S. wann es über Manns-Gedencken / cui nihil obstat, licet ex historiis, vel documentis constet, olim aliter fuisse observatum; aliàs enim subinde nec 200. vel 300. anni &c. sufficerent ad constituendum tempus immemoriale. Tempus *immemoriale* fectè per testes tantum probari potest, qui de proprio sensu per 40. annos habito, quòd nempe ipsi viderint vel audiverint sic semper fuisse observatum, vel Titium v. g. hujus rei vel juris possessionem vel quasi semper continuasse, testificari debent, ac insuper, quòd contrarium nunquam viderint, vel ab ullo homine, qui aliter factum fuisse, aut se initium possessionis scivisse dixisset,

audiverint, item quòd communis opinio sit, de contrario usu non constare. Controversia tamen est, utrùm testes necessariò debeant jurò deponere *de auditu positivo* majorum, nimirum de à majoribus suis audivisse, sic semper fuisse observatum, hunc vel illum in usu hujus juris seu in quasi-possessione hujus juris vel in possessione hujus rei semper fuisse, an verò sufficiat, si deponant *de auditu negativo*, quòd nempe contrarium nunquam audiverint. Ego hoc posteriùs affirmavi, & mihi satis probasse videor *in Manipulo casuum casu 11.* tum ex autoritate Doctorum maxime, tum ex ratione efficaci (cùm aliàs vix unquam probari posset tempus immemorabile, quod foret contra intentionem Jurium) tum ex SS. Canonibus c. 21. & 26. *de V. S. & l. 3. cit.* ubi tempus immemorabile per negationem memoriæ initii explicatur, ac specialiter ex *l. si arbiter 28. ff. de probat.* ubi habetur, tempus immemorabile probari, *si nemo sit eorum, qui id meminerit, quibus consultum id viderit: sed cùm omnium hæc est opinio, NB. nec audisse, nec vidisse, cùm id opus fieret: NB. neque ex eis audisse, qui vidissent aut audissent.*

13 Præmitt. 5. Res quidem aliquas præscribi non posse, ut videbimus, illas verò, quæ sunt aptæ præscribi, seu præscribibilis, & objectum Præscriptionis, vel sunt *mobiles*, quæ nimirum loco moveri possunt, uti pecunia, vestis, fructus, animalia &c. vel *immobiles*, quæ vel absolutè loco moveri non possunt, vel non sine sui destructione, uti prædia, fundi, agri, domus &c. vel sunt *jura incorporalia*.

lia, quæ, si adhærent rebus mobilibus, inter res mobiles, si immobilibus, inter immobiles reputantur, sicut his accensentur census annui & ususfructus sine termino & limite constituti, servitutes, officia, beneficia, jus Patronatûs, Advocatiæ &c. licet personis, quæ utique mobiles sunt, adhæreant, utpote jura ex se perpetua: vel denique sunt *actiones*, reales aut personales.

Et quia de *servitutibus* mentio facta est, ac in jure & apud Auctores sæpe fit, multumque interest earum naturam & veritatem nôsse, ulterius adverte, *servitutum* in genere esse *jus*, quo res aliena præter naturam debet servire alteri rei (& tunc est *servitus Realis*, seu *Prædialis*) vel *persona* (& tunc est *Personalis*, cujusmodi sunt ususfructus alieni constitutus in re aliena, usus, & habitatio, nec aliæ dantur) *Realis* subdividitur in *Urbanam* & *Rusticam*: *Urbana* dicitur, quæ debetur prædio urbano, h. e. ædificio ad habitandum principaliter, vel lucri aut voluptatis gratiâ extracto sive in urbe, sive ruri, uti jus imittendi tignum seu trabem in parietem alienæ domûs, jus altiùs tollendi, jus, ne officiat luminibus &c. *Rustica*, quæ debetur prædio rustico, h. e. ad usum rusticum v. g. ad alenda pecora, ad asservendas fruges &c. principaliter extracto, & potiùs inhæret fundo, quàm ædificiis, quales sunt servitutes viæ (*Land-Strassen*) itineris (*Fuß-Steig*) *Aquæ* (*Trib*) aquæductûs, aquæhaustûs, pascendi pecoris seu pascuorum, coquendæ calcis, arenæ fodiendæ &c. Ex his *servitutibus Prædialibus* aliæ sunt *continua*, quæ, postquam semel constitutæ sunt, actum continuum habent, sempérque sunt

Pars I.

L I

utiles

utiles prædio dominanti absque ulteriori facto hominis, ut est immissio tigni in alienum parietem: aliæ dicuntur *discontinua*, quæ non habent actum continuum, nec semper sunt utiles prædio dominanti, nisi accedat novum factum hominis, uti iter, actus, via, aquæhaustus &c. *Prædium dominans* vocatur, cui ab altero aliquid debetur, & respectu illius servitus appellatur *activa*: *Prædium serviens* verò, quod in utilitatem alterius tenetur aliquid facere aut omittere, aut aliquid pati, & respectu hujus servitus nuncupatur *Passiva*. His præmissis

- 14 Dico I. Bona fides ad omnem omnino Præscriptionem, tam continuandam quam inchoandam, necessaria est. Ita definitum in c. 5. 17. & maximè c. fin. h. t. ibi: *quoniam omne, quod non est ex fide (seu quod est contra conscientiam) peccatum est: Synodali judicio diffinimus, ut nulla valeat absque bona fide præscriptio, tam Canonica quam Civilis. Cùm generaliter sit omni constitutioni atque consuetudini derogandum, quæ absque mortali peccato non potest observari. Unde oportet, ut, qui præscribit, in nulla temporis parte non habeat conscientiam alienam.* Unde apparet, quod Jus Canonicum correxit Jus Civile, quod præscriptionem longissimi temporis cum mala fide etiam inchoatam admittit. l. 3. 4. C. de præscr. 30. vel 40. ann. ordinariam verò cum bona fide continuatam. §. diutina 12. Inst. de usucap. & l. 10. ff. de usurp. Consequenter & correxit, quod Gratianus can. 15. caus. 16. q. 3. descripsit ex Jure Civili, nempe §. 12. cit. Neque dicas, venditorem, qui scienter vendidit rem vitiosam, adeo-
- que

que cum peccato, præscribere posse intra 6. menses contra actionem redhibitoriam, non repugnante Jure Canonico: ergo potest dari præscriptio cum peccato, consequenter mala fide. *q. N. conf.* & suppositum, quod in hoc casu detur præscriptio propriè dicta; quia Jus non positivè afficit tali venditori, tollendo obligationem in conscientia ad resarciendum damnum emptori illatum ex re vitiosa, sed solùm negativè, non dando actionem emptori, post lapsum semestre ad minuendas lites, ferè quo modo negat actionem læso infra dimidium, relinquendo interim obligationem in conscientiam ad reparandam læsionem.

Dico 2. Nulla ignorantia (aut error) Juris vel Facti, si sit invincibilis seu inculpata (quam scilicet quis non potest, vel non tenetur vincere seu tollere) tollit bonam fidem Theologicam, adeoque ignorans, se possidere rem alienam, vel se agere contra jus alterius, præscribit. Est certum apud omnes, quia, ubi culpa Theologica non est, non datur fides theologicè mala. Dixi, *Theologicam*; nam error vel ignorantia Juris manifesti & certi apud personas, in quibus & quando non toleratur ignorantia Juris, inducit fidem Juridicè malam, seu à Jure præsumptam, vel positivè quia Jura fingunt, in tali dari fidem malam; sicut enim post litis contestationem fingunt malam fidem ad consequendos fructus post illam perceptos, ita præsumunt vel fingunt, seu talem ignorantiam habent pro culpabili & vincibili, cum qua præscribi nequeat. *l. 4. ff. de J. & F. J. l. 31. ff. de usurp. c. 13. de R. J. in 6.* ut si emas à pupillo scienter, per errorem tamen putes, à pu-

pillo emi posse absque autoritate Tutoris; quod exemplum refertur *l. 2. §. 15. ff. pro emptore*. Interim tamen præscriptio *extraordinaria* & longissimi temporis etiam procedit cum ignorantia invincibili Juris manifesti & certi, ut docet communis contra Fachin. & Molin. quia Jus Civile in præscriptione longissimi temporis nec titulum nec bonam fidem requirit, Jus vero Canonicum non correxit Jus Civile quoad fidem Juridicè malam, sed solum Theologicè malam, cum peccato *mortali* conjunctam coram DEO. *Objic. in l. 3. cit.* dicitur: *nunquam possessori Juris error prodest* ergo cum hoc neque stat præscriptio *extraordinaria*. *ꝛ.* Textus intelligi debet de præscriptione ordinaria; quia in *Digestis* incognita est præscriptio *extraordinaria*.

16 Dico 2. Nullum dubium *speculativum* (sive sit negativum sive positivum) obest bonæ fidei, sive superveniat præscriptioni & possessioni jam ceptæ, sive antecedit illam, modò adfit justus titulus & causa inchoandi possessionem, consequenter & præscriptionem, atque deponatur dubium *practicum*: adeoque non solum continuari potest præscriptio cum dubio *speculativo*, tam positivo quàm negativo (consequenter cum fide quæque negativè bona) sed etiam inchoari. *Prior de continuatione*, si dubium superveniat, terè est extra controversiam etiam apud Theologos: posterior verò *de inchoatione* præscriptionis est contra Theologos plerosque, qui dubium negativum, imò & positivum, saltem quando non est probabilius, vel unicè probabile (nulla stante probabilitate in oppositum, quòd res sit mea, aut juva

hoc

hoc agendi vel omittendi mihi competat) non
 sufficere autumant, & acerrimè contendunt, præ-
 scriptionem inchoari non posse cum dubio specu-
 lativo, & fide negativè bona. Imò est contra mul-
 tos quoque juristas, maximè Canonistas, qui ta-
 men videntur rem non satis examinasse. Poste-
 rior, inquam, pars, quam tenet Ferd. Vasq. *Illust.*
controv. l. 2. c. 77. à n. 3. citans gloss. & alios plu-
 res, Canonistæ Salisburgenses, P. Engel *h. n. 14.*
 P. Franc. Schmier *de Præscr. c. 5. Sect. 1. à n. 45.*
 P. Placidus Böckh *h. n. 5.* item D. Greneck *in Exam.*
Juris Canon. h. t. n. 19. Suffragantur mihi quoque
 mei DD. Collegæ, Legum Professores, mihi lon-
 gè est probabilior, & vix non moraliter certa.

Probatur I. Quænam sit bona fides ad præscri-
 bendum sufficiens, maximè desumendum est ex
 Jure Canonico, utpote à quo regulatur Præscri-
 ptio quoad bonam fidem: sed Jus Canonicum *in*
can. 5. caus. 24. q. 1. c. 5. & c. fin. h. t. plus non
 requirit ad bonam fidem, exclusivam peccati in-
 justitiæ, quàm ut aliquis ignoret, vel non sciat,
 rem, quam possidet, esse alienam, dum ait: *opor-*
ret, ut, qui præscribit, in nulla temporis parte rei ha-
beat conscientiam alienæ. c. fin. cit. Nec in ullo alio
 loco plus requirit. Sed dubitans speculativè (sive
 dein sit dubium positivum sive negativum) igno-
 rat, vel non scit, rem esse alienam, quam possidet:
 ergo dubitans speculativè habet bonam fidem, pec-
 cati exclusivam: sive dein dubium speculativum de-
 tur, quando inchoatur, sive superveniat, quando
 continuatur præscriptio; cum textus notanter ad-
 dat, *in nulla temporis parte, scilicet nec in inchoatio-*

ne nec in continuatione: ergo dubium speculativum, positivum vel negativum, non tollit bonam fidem: ergo illo stante tam inchoari, quam continuari potest præscriptio, consequenter cum fide tam positivè bona, quæ innititur dubio speculativo positivo, quam negativè bona, quæ dubio speculativo negativè.

Prob. 2. Cum dubio speculativo, tam negativo quam positivo, superveniente potest continuari præscriptio, adeoque & cum fide negativè bona: ergo & inchoari. *Ant.* communiter omnes Adversarii admittunt. *Conf.* patet à pari; si enim dubium superveniens non inducat malam fidem, & cum fide negativè bona continuari possit præscriptio, non video, cur idem dici non possit de inchoatione, præsertim cum etiam inchoans cum dubio speculativo deponere possit dubium practicum. Notetur bene hoc argumentum, cum omnia ferè Adversariorum argumenta per hanc re-torsionem, quæ mihi videtur solidissima, elidi valeant. Siquidem.

Prob. 3. Non minùs inchoans præscriptionem cum dubio speculativo potest deponere dubium practicum, quam continuans: sed si deponit dubium practicum non peccat incipiendo possessionem & præscriptionem: ergo nec inchoans præscriptionem cum dubio speculativo peccat: ergo est in bona fide, positivè vel negativè bona: ergo & præscribit. *Ma.* prob. Ideo continuans, cui supervenit dubium speculativum, potest deponere dubium practicum, quia habet principium indirectum & extrinsecum à Jure approbatum, nempe possessionem, ex quo formare potest dictamen

re.

reflexum, & iudicium practicum, quòd licitè agat
 continuando præscriptionem, sic discurrendo: *in*
dubio melior est conditio possidentis: sed ego dubi-
to speculativè, & post diligentiam adhibitam non po-
tui habere certitudinem, ac dubium speculativum
de proprietate rei deponere, & jam possideo rem:
ergo melior est mea conditio: ergo licitè ago eam
ulteriùs possidendo, & retinendo. Atqui incho-
ans possessionem vel præscriptionem habet simile
principium indirectum & extrinsecum in Jure fun-
datum, ex quo possit deponere dubium practicum,
ac indè formare dictamen reflexum, quo pruden-
ter & moraliter certò judicat, sibi licere inchoa-
re possessionem, v. g. peregrinus, vel alius, offert
equum vel mercem venalem, ego autem specula-
tivè dubito, an ille sit dominus equi vel mercis,
aut an emptio, quam volo facere, sit valida: in
hoc casu stat pro me præsumptio Juris duplex,
nempe hæc: nemo in dubio præsumendus est malus
seu malæ fidei, nisi satis probetur, & constat. item:
contractus præsumitur in dubio esse validus, nisi con-
stat vel probetur, esse invalidus: sed ego hic & nunc
dubito, an alter sit dominus, vel an Contractus valeat,
& certitudinem post diligentem inquisitionem ha-
bere non possum: ergo pro me stat præsumptio Ju-
ris: ergo licitè ago rem emendo, eamque traditam
possidere, consequenter & præscribere inchoando.
Vel sic possum discurrere: in dubio non teneor me
privare jure & facultate per justum titulum, v. g.
emptionis, consequendi possessionem rei, eò quòd pro
me stet possessio hujus facultatis, & simul præsum-
prio, quòd alter sit dominus, à quo rem volo con-
sequi: ergo licitè ago, dum ex justo titulo posses-

tionem hujus rei incipio. Cùm utique agat licitè pro quo stat possessio, & simul præsumptio Juris præfertim cùm præsumptio Juris sit æquè fortis in Jure ac possessio, imò fortior; cùm præsumptio pro aliquo militans rejiciat onus probandi in possessorem. per *c. un. ut Benef. Eccl. c. j. §. sanè. de Furejur.* Imò etiam (quod bene notari velim) possum applicare principium ex possessione depromptum, ferè eo modo, quo Adversarii in continuante præscriptionem, sic ratiocinando: *Melior est conditio possidentis: sed ille, à quo rem mihi ex justo titulo traditam accipio, rem possidet: ergo melior est ipstus conditio: ergo licitè possidet, & licitè disponit de re, eam vendendo donando &c. & mihi tradendo: ergo & ego licitè accipio;* non enim apparet ulla ratio, cur ego non licitè accipiam, si alter licitè mihi tradat rem, utpote totum suum jus, quod ipse habet, in me transferens, qui, sicut licitè retinere eam potuisset, ita licitè mihi tradere, & possessionem licitam in me transferre potest. Rursus sic possum deponere dubium practicum: *Melior est conditio possidentis: ergo credere licitè possum, illum, à quo emo equum vel mercem, esse illius dominum: ergo licitè ab ipso accipio equum mihi venditum, ac possidere & præscribere incipio.*

Confirmatur. Rarissimè contingit, ut incipiens possessionem rei sit moraliter certus, quòd is, à quo sibi res traditur ex justo etiam titulo, v. g. venditionis, donationis &c. sit dominus, eò quòd dominia vix soleant esse certa nisi interveniente præscriptione legitima; hinc enim tam provide exiguntur & præstantur cautiones de evictione: ergo

ergo ordinariè datur dubium aliquod speculati-
vum in inchoante præscriptionem, nisi is rerum
omnino sit imperitus: ergo, si cum dubio spe-
culativo non posset inchoari præscriptio, ea vix
unquam haberet locum: quod est contra com-
munem sensum & experientiam. Id tamen ad-
huc adverto, quòd dubietas crassa & supina, quæ
equiparatur scientiæ, nec peccatum excludit, non
sufficiat ad deponendum dubium practicum per
principium etiam extrinsecum: id quod Adversa-
rii etiam admittere debent de tali dubietate su-
perveniente in ordine ad continuandam præscri-
ptionem: & sic iterum manet paritas inter incho-
ationem & continuationem præscriptionis cum
dubio speculativo.

Objic. 1. Qui rem alienam, de qua dubitat, 17
num sit sua vel non, occupat, agit iniquè; cum
sine sufficienti causa se præferat aliis. v. g. Testa-
tor aliquis fecit legatum, & dubium est, an Ca-
jo, vel Titio: hoc casu alteruter, qui occupat
legatum, agit iniquè; ergo. 2. Accipiens cum du-
bio exponit se periculo occupandi rem alienam;
ergo peccat; quia sic est constitutus: sive res sit
mea sive non, ego illam mihi attribuo, & possi-
dere incipio. 3. Judex in dubio non potest uni
adjudicare causam sine alterius injuria: ergo nec
homo privatus sibi rem, de cujus dominio dubi-
tat. 4. Qui negativè dubitat, nullam habet
prudentem rationem judicandi, rem potius ad
se pertinere, quàm ad alium: ergo eam acci-
piendo imprudenter agit in re morali, adeoque
peccat: ergo est in mala fide. 5. Fides nega-
tivè dubia non est bona formaliter: ergo ne-

gativè dubitans, dum re accipit, & possidere incipit, non habet bonam fidem. 6. Qui utitur principiò & regulâ præsumptionis Juris, ex qua diximus deponi posse dubium practicum, habet fidem positivè bonam: ergo saltem cum fide negativè bona, quam deberet fundare dubium speculativum negativum, non inchoatur præscriptio. & hæc propositio, *negativè dubitans ex regula præsumptionis hoc sibi dictamen formare potest, quòd hic & nunc licitè rem emptam possideat* implicat utramque partem contradictionis; quæ involvit fidem negative bonam, & eandem rursus excludit, quia dicit, negativè dubitantem habere istud judicium, *quòd hic & nunc licitè rem emptam possideat*. Nec est paritas cum licita continuatione præscriptionis stante fide negativè bona; quia in continuatione dubium, & fides negativè bona versatur circa proprietatem rei; judicium & fides positivè bona versantur circa possessionem rei; econtra in inchoatione dubium & fides negativè bona, uti & judicium ac fides positivè bona, dantur circa eandem proprietatem rei.

¶ ad I. Vel argumentum loquitur, ut videtur, de occupante rem, quæ nullius est, aut de rem accipiente ab alio absque titulo justo? & est extra rhombum, ac non ad rem; quia sermo est non de occupante rem in nullius dominio existentem; nam tunc non opus est præscriptione; neque de occupante sine justo titulo emptionis, donationis, legati &c. Vel loquitur de occupante rem, ab alio sibi traditam ex justo titulo? & tunc iste titulus est sufficiens causa se præferendi aliis,

aliis, qui titulum non habent. Et hinc paritas est
 nulla de legato, quod Cajus nec possessione nec
 præsumptione suffultus arripit, Titio eundem ti-
 tulum habente. Dein quis damnet legatarium,
 si in tali dubio petat legatum, & si detur, possi-
 dere incipiat, paratus respondere Adversario? Ad
 2. *dist. Conf.* ergo peccat, nisi deponat dubium
 practicum ex principio extrinseco possessionis, vel
 præsumptionis. C. Si deponat, uti deponere pot-
 est secundum dicta. *N. Conf.* Ad 3. *N. parit.* quia
 Judex tenetur Partibus æquale jus habentibus tri-
 buere æqualem portionem, ubi pro neutra, ut po-
 nitur, aliunde datur adminiculum vel assistentia
 Juris, v. g. possessio vel præsumptio: si verò po-
 nas, quòd cæteris paribus pro alterutra parte in-
 super fiet possessio aut præsumptio Juris, tunc ad-
 mitto paritatem, & Judex debet (sicut præscri-
 bere volens potest accipere sibi) stante dubio
 rem uni adjudicare, pro quo nempe stat præsum-
 ptio vel possessio. Et sic ad alias quoque instan-
 tias, quas afferunt Adversarii, responderi potest;
 quia semper ponunt talia exempla de inchoante
 præscriptionem, ubi vel titulus abest, vel præsum-
 ptio Juris, aut possessio, vel dubietas est crassa,
 & peccati non exclusiva, ita ut dubium practi-
 cum nec ex principio reflexo deponi valeat. Ad
 4. *N. suppositum Antec.* quòd speculativè dubi-
 tans negativè, judicet vel judicare debeat de pro-
 prietate, seu rem ad se pertinere, quia de essen-
 tia dubii speculativi est exclusio seu suspensio ju-
 dicii: quando rem possidere incipiens ex princi-
 pio extrinseco & reflexo (quod requiro ad depo-
 nendum dubium practicum, non speculativum de
 pro-

proprietate) deponit dubium practicum, iudicet
 quidem sibi licere rem accipere & possessionem
 inchoare; sed hoc iudicium est de licentia actio-
 nis (non de proprietate) & ad hoc iudicium be-
 het prudentissimam rationem, præsumptionis vel
 possessionis vel utriusque. Ubi adest prævisio
 positiva, adeoque dubium speculativum positivum
 possum quidem formare iudicium *probabile* præ-
 visum de proprietate; sed ex hoc iudicio nondum
 oritur fides bona, sed primùm ex iudicio reflexo
 se fundante in præsumptione vel possessione, per
 quod deponitur dubium practicum de licentia
 actionis, non speculativum de proprietate. Ad 4.
 Qui sic objicit, imperitè loquitur: nam quando
 potest deponi, & actu deponitur dubium practi-
 cum (de quo casu est sermo) non est fides *dubia*,
 licet præcesserit dubium speculativum de proprie-
 tate, sed est *bona*, & certa ex dictamine reflexo
 moraliter certo. Non admittimus fidem *negativè*
dubiam, sed *negativè bonam* ad inchoandam præ-
 scriptionem. Ad 6. hic potest fieri quæstio de no-
 mine, utrùm, quando dubium speculativum nega-
 tivum datur, & ex ratione positiva extrinseca et
 reflexa, nimirum ex possessionis vel præsumptio-
 nis beneficio, deponitur dubium practicum, fides
 bona inde resultans vocari debeat *negativè* vel *po-*
sitivè bona. Mihi est perinde; si Adversarii pro-
 pter principium extrinsecum velint vocari *positi-*
vè bonam, tunc neque continuari potest præscri-
 ptio cum fide *negativè bona* (quod tamen mor-
 dicus defendunt) quia etiam in continuatione de-
 ponitur dubium practicum ex ratione positiva ex-
 trinseca, nempe ex beneficio possessionis, *melior*
 est

est conditio possidentis, ut semper clamant; si vero velint in continuatione vocari *negativè bonam* fidem propter superveniens dubium negativum, non obstante, quod dubium practicum deponatur ex ratione extrinseca positiva, ægrè non ferent, si & ego dicam, inchoari posse præscriptionem cum fide negativè bona propter dubium speculativum negativum de proprietate. Dum de implicita aliquid assuetur, objiciens idem dicere debet ipse, si admittat, uti revera admittit, & contendit, continuari posse præscriptionem cum fide negativè bona; nam formare debet hanc propositionem: *negativè dubitans* (dubio superveniente post cœptam possessionem) *ex regula possessionis hoc sibi dictamen formare potest, quòd hic & nunc licitè rem emptam retineat, ac ulterius possideat*: sed hæc propositio (juxta ipsius modum argumentandi) implicat utramque partem contradictionis; quia involvit fidem negativè bonam, ut ipse vult, & eandem excludit, quia negativè dubitans habet hoc judicium, *quòd hic & nunc licitè rem emptam retineat*. Et est omnimoda paritas, quam non tollit per id, quòd subjungit, dum per vocum abusum dicit, in continuatione judicium & fidem *negativè bonam* versari circa proprietatem, & *positivè bonam* circa possessionem; in inchoatione vero fidem & negativè & positivè bonam versari circa eandem proprietatem. Mirabile! fides tam negativè quàm positivè bona, nec de proprietate nec de possessione directè judicat, sed de licentia possidendi; cùm bona fides consistat in opinione vel judicio, quòd licitè aliquis agat, & non contra jus alterius, rem possidendo,

hoc

hoc vel illud agendo aut omittendo. Dein obijciens fingit, quòd juxta mea principia negativè & positivè bona fides in inchoatione versetur circa eandem proprietatem. Protestor solenniter contrà; in primis enim non admitto in inchoante cum dubio speculativo ullum judicium super proprietate, quòd deponatur dubium speculativum. Dein non admitto fidem dupliciter bonam, positivè, & negativè, sed unam, sive malis vocare negativè bonam propter dubium negativum de proprietate, sive positivè bonam propter positivam rationem extrinsecam, ex qua deponitur dubium practicum; quòvis stante ratione positiva probabili, & in dubio positivo probabili, & in dubio positivo possim (non teneat) præviè super proprietate judicare, *probabiliter* rem esse meam: sed per hoc judicium probabile non deponitur dubium speculativum; siquidem nec positivè nec negativè *bona fides* est judicium super proprietate, sed est judicium de licentia actionis. Dein monitum te volo, & identidem tibi inculcatum, ut nunquam obliviscaris retorsionum, quas ad hæc, & omnia ferè alia, quæ forsitan excogitabunt, argumenta, semper dare poteris in continuatione præscriptionis cum dubio speculativo, seu positivo seu negativo, superveniente, ubi deponere oportet dubium practicum ex possessione, & nunquam, si hucusque allata ritè intelligas, invenies mea opinione sufficientem disparitatem.

Replicabis. Multa sunt licita in continuatione possessionis, quæ non sunt licita in inchoatione: ergo non hoc ipso, quòd cum fide negativè bona, seu cum dubio speculativo negativo, con-

tinua-

inuari possit præscriptio, etiam cum tali fide in-
 choari poterit. *Antec.* constat ex multis exem-
 plis: v. g. si qua fœmina nupsit viro alieno, quem
 ignorabat jam esse uxoratum, cohabitare illi &
 continuare usum matrimonii potest, quamvis po-
 stea incipiat dubitare speculativè, an non sit vir
 alienus; licet econtra eidem stante dubio specu-
 lativo, positivo vel negativo, nubere & sic pos-
 sessionem inchoare nequeat; ut est casus in *can. si*
virgo 5. caus. 34. q. 1. R. dist. antec. Si inchoans
 possessionem non habeat æquè sufficiens funda-
 mentum, ex quo deponat dubium practicum, ac
 continuans. *C. antec.* Si habeat. *N. antec. & conf.*
 Exemplum ex *can. si virgo.* nihil facit ad rem;
 partim, quia loquitur de ea, quæ penitus nescivit,
 virum esse alienum, quando eum duxit, *nesciens*
viro nupsit, non de ea, quæ jam tum dubitabat,
 an non sit alienus; & illa utique, si postmodum
 supervénit possessioni dubium speculativum, ex
 eadem dubium practicum potuit deponere: par-
 tim quia primùm tunc talis fœmina dicitur esse ma-
 læ fidei, postquam *scierit* esse virum *alienum.* U-
 de negatur paritas cum nostro casu Præscriptio-
 nem inchoantis, qui dum eam inchoat cum dubio
 speculativo, negativo vel positivo, æque bonum
 & sufficiens habet fundamentum deponendi du-
 bium practicum ex *possessione* prioris domini, à
 quo rem accipit, & *præsumptione* Juris, quòd prior
 dominus non sit malus, & rem alienam mihi non
 tradat, atque ille, qui cum tali dubio continuat
 præscriptionem; cujusmodi fundamentum non
 habet fœmina, quæ nubit viro, de quo dubitat, an
 non sit uxoratus, si formaretur casus de fœmina du-
 bita-

bitante, & non de nesciente, uti est casus in *can. si virgo*. Dein, sicut in *cit. can. foemina soluta* tunc dicitur esse malæ fidei, quando *sciverit*, vitium esse alienum; ita præscribens primùm tunc est malæ fidei, quando scit, remesse alienam, quam possidere vel incipit vel continuat: scientiæ autem in ordine ad inducendam malam fidem æquiparatur dubiam, non quidem speculativum, sed practicum, quod et legitimo fundamento deponi non potest, nec deponitur, ut patet etiam in continuante præscriptionem: quæ proin paritas cum continuante, & retractorio sæpius audita, manet in suo vigore.

Dico 3. Quamvis scientia *rei aliena* obfit bonæ fidei. *c. 5. & fin. h. t.* scientia tamen *juris alieni* in præscriptione privativa, qua extinguitur jus alienum, reale vel personale, aut debitum, indefinitè contractum, probabilius non obest, si alter omittat tempore per Jura requisito exercere suum jus, vel debitum exigere: sic v. g. legatum, quod quis 30. annis non exigit ab hærede, extinguitur viâ præscriptionis: sic mutuum, cui dies solutionis non est adjecta, item usuræ extinguuntur eodem tempore. Panorm. Vasquius, Host. Bart. Glettle, à Somering, Franz. P. Franc. Schmier. Sumitur ex *l. 5. ff. de R. C. l. 17. §. 1. ff. de usuris. & l. 10. C. de pignoris* et quibus colligitur, neminem obligari solvere debitum, nisi vel Jus exigat, uti exigit, ab emptore accepta merce solvi pretium, nec dies interpellat, nisi si certa dies solutioni est præfixa, nec homo, scilicet creditor. Ex altera parte jura & actiones, quas alii contra nos habent, restrictæ sunt ad usum, ita ut, si certo tempore, v. g. 30. annis, non exercea-

exerceatur usus juris, vel actio non intentetur, ex-
 spirent. *l. 13. l. ult. C. de Servitut. l. 3. & 4. C. de
 præscript. 30. & 40. ann.* Jam sic: nemo tene-
 tur alterum monere, ut utatur jure suo, vel of-
 ferre solutionem nullo interpellante, licet sciat,
 alteri competere jus, vel actionem. per *ll. citt.* er-
 go scientia juris alieni non obest bonæ fidei; qui
 enim scit jus alterius, suo jure non utentis, vel
 debitum non exigentis, non agit hoc ipso contra
 jus alterius, neque peccat omittendo monitio-
 nem, ut utatur, vel præstare solutionem, nec à
 jure, nec ab homine exactam: ergo non peccat
 contra Justitiam: ergo habet bonam fidem pec-
 cati exclusivam. Confirmatur exemplis: juxta
 omnes præscribitur 10. annis servituti tam reali
 rusticæ itineris, viæ &c. *l. 13. & ult. C. de servit.
 citt.* quàm personali usufructûs. *l. 25. ff. quib.
 mod. usufr. amitt.* non obstante, quod præscri-
 bens sciat, aliis competere jus eundi, & plaustra
 ducendi per suum fundum, aut capiendi usum-
 fructum. Sic præscribitur actioni pœnali non
 obstante scientia juris, quod habet alter ad pœ-
 nam exigendam, & obligationis propriæ ad eam
 subeundam, si exigatur; quia nemo tenetur sicut
 monere, ut alter utatur servitute activa, ita nec,
 ut pœnam exigat.

Objic. Vel debitor, qui scit alterius jus & suam
 obligationem solvendi aut aliquid præstandi, ha-
 bet animum satisfaciendi aut solvendi, vel non
 habet? si habet, non est in quasi possessione suæ
 immunitatis: si non habet, est in mala fide: er-
 go non præscribitur cum scientia juris alieni, &
 suæ obligationis. *¶. Retorquendo in exemplis*

Part. I.

Mm

alla

allatis. Deinde dico, quòd habeat animus scilicet
faciendi vel solvendi &c. sub conditione, si aliter
utatur suo jure, vel solutionem exigat: & sicut
in bona fide, & quasi-possessione immunitatis facit
per omissionem usùs & exactionis.

19 Dico 4. Bona fides auctoris (seu qui prius
possedit) prodest successorì tam particulari quam
universali, ita ut accessione temporis uti possit,
h. e. illud etiam tempus computare, quo auctor
possedit. 2. econtra mala fides auctoris nocet
successorì universali immediato, nempe hæredi,
ita ut nec accessione temporis valeat uti, nec de
novo inchoare præscriptionem ordinariam. 3. hæ-
cèt non ita noceat successorì particulari, qui nec
pe rem obtinet titulo singulari, v. g. emptionis,
donationis &c. ut præscriptionem ordinariam, sed
tem in rebus mobilibus à se ipso incipere nequeat.
Pars 1. sumitur ex §. 12. 13. *Inst. de usucap. Pars*
2. ex l. 11. ff. *de diversis tempor. Præscr. l. 11. C.*
de acquir. vel retin. possess. quia hæres immediata
fictione Juris reputatur pro eadem persona cum
defuncto. Quòd autem præscriptionem extra-
ordinariam incipere possit, indè habetur, quòd
in hac Jus Civile non requirat bonam fidem, jus
verò Canonicum non attendat fidem malam fe-
ctam, peccato non imbutam, qualis tantùm datur
in hærede inscio malæ fidei veræ auctoris. Pars
3. ex l. 5. ff. *de divers. temp. præscr.* Excipiuntur
res immobiles Nov. 119. c. 7. & *Auth. mala fidei*
C. de præscr. longi temp. De Jure Bav. tit. 9. art. 2.
emens rem immobilem præscribit intra 5. an-
nos contra hypothecam, cui res fuit obnoxia. Et
juxta art. 9. etiam hæres potest inchoare ex
sua

sua persona, & complere præscriptionem ordinariam.

Dico 5. Bona fides (etiam in præscriptione ordinaria, si allegatur & probetur titulus) præsumitur, ita ut à præscribente nec allegari, nec allegata probari debeat, si debito tempore possedit, vel possedisse se dicit. Vassq. Panorm. Covar. contra Fachin. & alios; quia à Jure quilibet præsumitur bonus, consequenter bonæ fidei, nisi probetur contrarium. *arg. c. fin. de Præsumpt. l. 51. pr. ff. pro socio.* & is, pro quo stat præsumptio, relevatur ab onere probandi. *per l. 12. ff. de probat.* Interim tamen possunt adesse tales circumstantiæ, ex quibus oritur fortior præsumptio malæ fidei, consequenter præsumptionem allégans probare debet bonam fidem: ut si emit à prodigo: si extrajudicialiter confessus est, se scire, rem esse alienam: si rem occupavit clam: si titulum à Jure reprobatum alléget: si penes ipsum reperiantur instrumenta, rem alienam esse perhibentia &c.

Dico 6. In omni præscriptione positiva rerum corporalium necessarius est aliquis titulus. Est certum ex claris textibus in *l. 4. C. de præscr. longi temp. & l. 24. C. de R. V.* quia in titulo fundatur bona fides. Dixi 1. *positiva rerum corporalium*, nam in privativa, & regulariter in positiva rerum incorporalium, loco tituli sufficit patientia domini, modò præscribens non possideat vi, clam, aut precariò. *l. 3. C. de præscr. 30. vel 40. ann. l. 10. pr. ff. Si servit. vind.* Anverò hæc patientia debeat dici *titulus*, vel *aliquid loco tituli*, est quæstio de nomine. Regulariter, inquam, *etiam in positiva incorporalium*; nam

jus pascendi, venandi, ususfructus &c. quia per horum jurium acquisitionem valde grave inferret præjudicium prioribus dominis, opus est titulo positivo, ut agunt communiter. Dixi 2. aliquis titulus, nempe coloratus: an verò etiam sufficit existimatus, & præsumptus, videndum.

22 Dico 7. Titulus existimatus ad præscribendum sufficit, si fundetur in errore facti alieni, ut si ab alio fide digno audiveris, rem, quam possides, esse emptam, vel putas, à tuo procuratore esse emptam, cum tamen emptio non processerit. *l. 11. ff. pro emptore.* non verò sufficit, si fundetur in errore facti proprii, ut si per errorem putes, à te rem fuisse emptam. *§. 11. Inst. & l. 27. ff. de usucap. l. 11. cit.* Ratio disparitatis est, quòd error circa factum alienum sit probabilis, & in Jure toleretur. *l. 5. ff. pro socio. l. 2. ff. de J. & F. J.* non verò circa factum proprium in ordine ad percipiendum inde commodum. per *l. 7. ff. ad S. C. Vellejan.*

23 Dico 8. Titulus præsumptus regulariter sufficit in Præscriptione extraordinaria, seu longissimi temporis, ut adeò præscribens nullum determinatum titulum assignare, aut, si alléget, probare teneatur. Communis ex *l. 4. C. de Præscr. 31. vel 40. ann. c. 6. h. t. x. & c. 1. eod. in 6.* Dixi, regulariter, nisi nimirum Jus fortiter resistat possidenti, possessionem prohibendo. Arn. Rath de *usucap. assert. 33.* cum Covar. & aliis, aut nisi aliunde Jus præsumat malam fidem, tunc enim etiam in longissima (non tamen in immemoriali) præsumptione opus esset allegare & probare titulum: sic si Clericus contra Parochum, vel Parochus

chus in aliena parochia præscripsisse se decimas
assereret. *c. 1. cit.*

Quæres, an præscriptio, titulo præsumpto 24
inmixta, etiam immemorialis corruat, si postea de-
tegetur titulus vitiosus, & invalidus de Jure, ut
si innotescat, possessionem cœpisse titulo locati-
conducti? *¶. cum Fachin. Masc. & aliis, quos*
sæpius nostra Facultas Juridica in consulendo se-
cuta est, affirmativè contra Ferd. Vasquium. Ra-
tio, quia, si detegatur titulus vitiosus, innote-
scit, unam ex necessariis conditionibus defuisse,
consequenter præscriptionem fuisse nullam: Fa-
vet *c. 31. de Decim. & commune brocardicum ex*
can. 4. seqq. d. 8. desumptum: præsumptio debet
sedere veritati.

Objic. 1. In Præscriptione extraordinaria præ-
sumitur à Jure titulus absolutè, ita ut, si unus de-
tegetur falsus & vitiosus, præsumatur alius latens
& idoneus. 2. Post completam præscriptionem,
etsi constiterit, rem fuisse alienam, illa non rescin-
ditur: ergo neque, si postea constiterit de titulo
vitioso. *¶. ad 1. N. antec.* quia detecto uno vi-
tioso titulo præsumi alium idoneum, nec ex Jure,
nec ex ratione, nec auctoritate DD. satis proba-
tur, imò ex hoc ipso, quòd pateat, possessionem
cœptam esse ex titulo vitioso, oritur præsumptio
in oppositum, quòd nullus idoneus lateat; cùm
possessio ex pluribus titulis non soleat inchoari.
Ad 2. *N. conf.* nam detecto titulò vitioso constat,
præscriptionem non potuisse subsistere, compleri,
imò nec incipere, propter defectum justitituli, &
quæ in illo fundari debuisset, bonæ fidei.

25 Dico 9. Possessio aliqua ad omnem Præscriptionem est necessaria. Ita disertè pronuntiat 25. ff. de usurp. & usucap. & c. 3. de R. J. in l. ibi: sine possessione præscriptio non procedit. Ubi commune DD. effatum: tantum præscribitur quantum possidetur. In Præscriptione privata non quidem datur possessio positiva, quæ habetur per actus positivos corporis, vel animi, vel utriusque, datur tamen proportionata, scilicet negativa, quæ habetur per negationem & omissionem actuum, quibus creditor vel alius potest v. g. exigere debitum, census, decimas &c. vel instituire actionem, exercere actum sui juris, non tamen facit; per quam omissionem obtinetur & continuatur possessio vel quasi-possessio immunitatis à solvendo vel aliud faciendo aut petiendo, ac demum obtinetur completo tempore ipsa immunitas, quæ fuit amissa per contractionem debiti, vel impositionem obligationis, v. g. in contractu celebrato &c.

26 Petes, qualis requiratur possessio? R. I. ad inchoandam præscriptionem rerum corporalium possessio naturalis & civilis simul, seu quæ fit per apprehensionem vel veram vel fictam rerum cum animo eas sibi habendi, & cum opinione domini. l. 4. C. de acquir. & retin. possess. ad continuandam verò sufficit etiam merè civilis. per l. 17. §. ult. ff. de furtis; cum naturalis continuari toto tempore moraliter nequeat rebus semper physicè & corporaliter insistendo, bene tamen civilis per annum possidendi per se vel per alium. Merè autem naturalis non sufficit ad continuandam vel inchoandam præscriptionem. l. 55. ff. de O. & A. quia

quia sine animo rem habendi ut suam non potest
 acquiri ejus dominium, & sine opinione domini
 non habetur bona fides. R. 2. ad præscriben-
 das res & jura incorporalia requiritur quasi-pos-
 sessio, quæ consistit in usu & exercitio alicujus ju-
 ris, facta non vi, clam, aut precario, sed cum
 opinione, quoddammodo justè agas, & cum patientia alte-
 rius. Communis ex *l. fin. ff. de servit. l. 10. ff. si
 servit. vindic. l. 1. ff. fin. ff. à qua pluv. arc. l. 2.
 junct. gl. C. de servit. & c. 3. de caus. poss. &
 propr.* R. 3. ad præscriptionem privatam re-
 quiritur & sufficit possessio negativa, ut pauld an-
 tè fuit explicatum. R. 4. Possessio in omni præ-
 scriptione debet esse continua, seu moraliter nun-
 quam interrupta per totum tempus, quod à Jure
 determinatum est ad comprehendendam præscriptio-
 nem. Ita omnes ex *§. 12. 13. Inst. de usucap.
 & c. 8. b. t.* Quomodo autem interruptatur
 possessio, & præscriptio, dicetur infra §. 3. Jam
 de tempore ad præscribendum requisito.

Dico 10. Res mobiles, etiam pretiosæ, cum 27
 titulo præscribuntur tempore brevi, nempe trien-
 niò. 2. Probabilius etiam, licet pertineant ad Ec-
 clesias. Pars 1. habetur *pr. Inst. de usucap. & l.
 un. C. de usucap. transform.* ubi correctum est Jus
 antiquum, quod determinavit unicum annum. Ne-
 que Jura distinguunt inter res pretiosas & non pre-
 tiosas; licet res fiscales, & furtivas, ac vi occu-
 paras excipiant, de quibus nos infra. Addidi,
cum titulo; deficiente enim titulo opus est tem-
 pore longissimo 30. annorum, ut eruitur ex *l. 3.
 & 4. C. de præscr. 30. ann.* atque DD. per mo-
 dum regulæ statuunt, ubi Jura requirunt tempus

breve, vel longum, deficiente titulo requirit tempus longissimum. Pars 2. quam sustinent Civilistæ communiter, & Canonistæ multi contra alios pariter multos, probatur ex communi regula. *l. 1. de N. O. N.* quod nempe Jus Canonicum censeatur sequi leges Civiles, ubi speciale nihil statuit: sed Leges Civiles universim res mobiles præscribi volunt trienniò, & Jus Canonicum nihil speciale statuit de rebus mobilibus ad Ecclesias pertinentibus, nam in *c. 4. 6. 8. 9. h. t.* ubi requirit 40. annos, intelligendum est de rebus immobilibus, vel æquivalentibus: ergo. Confirmatur ex *Auth. quas actiones. C. de SS. Eccl.* ubi postquam Ecclesiis & locis Pii concessum est privilegium, ut contra ea in rebus immobilibus non præscribatur nisi 40. annis, subjungitur: *usucapione triennii, vel quadriennii* (quæ tantum in rebus mobilibus locum habet) *præscriptione in suo robore durantibus.* Accedit æquitas naturalis; quia Ecclesiæ usucapiunt res mobiles contra alios inter triennium: ergo æquum est, ut & ipsæ patiantur idem ab aliis.

Objic. 1. Jus Civile nihil potest disponere circa res Ecclesiarum: ergo, dum requirit triennium ad præscriptionem rerum mobilium, non debet extendi ad res Ecclesiarum. 2. Res mobiles Ecclesiarum prætiosæ alienari prohibentur sine solemnitatibus de Jure Canonico: ergo saltem istæ non poterant præscribi trienniò; nam *alienationis verbum etiam usucapionem continet. l. 28. ff. de V. S. R. ad 1.* Et si Jus Civile nihil possit de rebus & juribus Ecclesiarum disponere directè, ejus tamen dispositio potest recipi à Jure Canonico, sicut hæc
rece:

recepta censi debet, partim quia nihil diversi statuit, partim quia in *can. 16. caus. 16. q. 3.* aperte recepit & approbavit *cit. Auth. quas actiones.* Ad 2. hoc argumentum probat nimium, quia etiam res immobiles Ecclesiarum alienari prohibentur sine solennitatibus, & tamen præscribi possunt, ut apparet ex *c. 4. 6. 8. 9. cirt.* Præscriptio rerum Ecclesiasticarum non alias requirit solennitates, quam conditiones à Jure requisitas ad præscribendum.

Dico II. Res immobiles privatorum cum titulo præscribuntur tempore longo, nempe 10. annis inter præsentis, & 20. annis inter absentes, Idem intellige de juribus incorporalibus, quæ immobilibus adhærent, vel æquivalent. Communis ex *pr. Inst. de usucap. l. penult. & l. ult. C. de præscr. longi temp.* Deficiente titulo requiritur tempus longissimum 30. annorum, per *l. 3. & 4. C. de præscr. 30. vel 40. ann.* Si is, contra quem præscribitur, partim absens, partim præsens fuerit, duo anni absentis reputantur pro uno presentis, *Nov. 119. c. 8.* proin si quis præsens fuisset 9. annis, & absens uno anno, nondum fuisset completa præscriptio, sed duo anni absentis primùm facerent unum, & decimum annum presentis, consequenter præscriptionem complerent. Porro pro absente non habetur in hac materia, qui personaliter hic & nunc est absens à loco præscribentis, sed alibi habet domicilium, nempe extra provinciam præscribentis, vel sub alio Duce, Principe, Comite, Præfecto, Judice; item si res sita est extra domicilium tam præscribentis, quàm ejus, contra quem præscribitur, per *l. ult. cit. D. de Bassis in 50.*

M m §

decis.

decif. decif. 46. n. 4. seqq. Dixi autem, *privatorum* nam res immobiles Communitatum *ſæcularium* & Civitatum, non niſi 30. annis præſcribuntur, ut habet verior ex *Nov. 111. c. iii.* contra *Be- tol. Jaſ. Covar.* Excipiuntur Civitates Imperiales, & Status Imperii, contra quos non niſi 40. annis præſcribuntur, ut docet *D. Rath de uſucap. c. 5. aſſert. 44.*

- 29 Dubitabis, intra quod tempus præſcribantur jura & bona immobilia Principum, uti & bona eorum Fiſco debita? *R. 1.* Bona immobilia ad privatam Principis patrimonium ſpectantia cum vel ſine titulo præſcribuntur 40. annis. *l. ſin. C. de fundis patrimonial. lib. 11.* *Rath aſſert. 43.* & illi contra *Covar. & Zæſ.* qui rebus & juribus patrimonialibus Principum illam à rebus privatorum prærogativam tribuunt. *R. 2.* Jura Principi quæ tali reſervata in ſignum præminentia, quæ vocantur *jura Majeſtatis extrinſeca*, vel ab aliis *Regalia minora*, uti jus imponendi tributa, jus aggregandi, jus creandi Doctores, legitimandi, cudendi monetam &c. requirunt præſcriptionem 40. annorum cum titulo, & ſine titulo immemoriam, ut tradunt *DD. ex c. 1. h. t. in 6.* quia præſcribenti fortiter reſiſtit Juris prohibitio. per *l. 3. ff. ad L. Jul. Majeſt.* Quæ verò reſervata ſunt Principi in ſignum ſupremæ poteſtatis, & vocantur *jura Majeſtatis intrinſeca*, vel ab aliis *Regalia majora*, uti jus ferendi leges publicas, jus creandi Duces, jus ſupremæ advocatiæ &c. omnino à privatis & ſubditis præſcribi nequeunt. *R. 3.* Veſtigalia, jus collectandi, aliæque *Regalia & jura*, aliàs non præſcriptibilia, præſcribuntur

tur tempore immemoriali. Lauterbach ad *ff. tit. de usurp. & usuc. §. 45. R. 4.* Bona Fisco debita (uti vacantia) nondum tamen Fisco (seu Camera Principis) illata, nec denuntiata, h. e. si lis nondum possessori super iis mota est, 4. annis: si verò sint aperta Fisco propter crimen læsæ majestatis, hæresis, non soluti vectigalis &c. adeoque *commissa*, necdum tamen Fisco incorporata aut ab eo vindicata, 5. annis acquiruntur à possessore, sive sint bona mobilia, sive immobilia, *l. 1. & t. t. C. de quadrienn. præscr. junctâ l. 18. ff. h. t. item l. 2. C. de Vectigal.*

Dico 12. Res immobiles, & jura spiritualia, 30 & temporalia immobilibus æquivalentia seu perpetua, contra Ecclesias cum vel sine titulo non præscribuntur, nisi ad minimum 40. annis, *c. 4. 6. 8. h. t. Auth. quas actiones C. de SS. Ecc. Nov. 111. & Nov. 131. c. 6.* ubi receditur à Jure Antiquo, *l. 23. C. de SS. Eccl.* ubi centenaria, & *can. 1. seqq. caus. 16. q. 3.* ubi solum tricennaria contra Ecclesias indulgebatur præscriptio. Nomine Ecclesiarum veniunt etiam hospitalia, loca Religiosa omnia, & causæ piæ &c. ut habet communis ex *d. Auth.* non verò Clerici singulares quoad bona sua profana & patrimonialia. Dixi 1. *cum vel sine titulo*; si enim præscribenti resistit jus prohibendo possessionem (non omnino incapacem possidendi reddendo; tunc enim præscriptio nulla procederet) determinatè requiruntur 40. anni cum titulo, vel hoc deficiente tempus immemoriale, *c. 1. h. t. in 6. c. 2. de Restit. spol. in 6.* Sic Clericus contra Parochum, vel Monasterium, cui incorporata est pleno jure Parochia, sine titula

solo non præscribit decimas, nisi tempore immemoriali. *c. 1. c. 2. c. 3. c. 4. c. 5. c. 6. c. 7. c. 8. c. 9. c. 10. c. 11. c. 12. c. 13. c. 14. c. 15. c. 16. c. 17. c. 18. c. 19. c. 20. c. 21. c. 22. c. 23. c. 24. c. 25. c. 26. c. 27. c. 28. c. 29. c. 30. c. 31. c. 32. c. 33. c. 34. c. 35. c. 36. c. 37. c. 38. c. 39. c. 40. c. 41. c. 42. c. 43. c. 44. c. 45. c. 46. c. 47. c. 48. c. 49. c. 50. c. 51. c. 52. c. 53. c. 54. c. 55. c. 56. c. 57. c. 58. c. 59. c. 60. c. 61. c. 62. c. 63. c. 64. c. 65. c. 66. c. 67. c. 68. c. 69. c. 70. c. 71. c. 72. c. 73. c. 74. c. 75. c. 76. c. 77. c. 78. c. 79. c. 80. c. 81. c. 82. c. 83. c. 84. c. 85. c. 86. c. 87. c. 88. c. 89. c. 90. c. 91. c. 92. c. 93. c. 94. c. 95. c. 96. c. 97. c. 98. c. 99. c. 100.* uti & jus patronatûs contra Ecclesiam liberam, seu jure patronatûs non affectam. *Trid. s. 25. c. 9. de Ref. Dixi 2. ad minimum*; nam aliquæ Ecclesiæ & Ordines Religiosi habent majoris temporis privilegium; sic contra Ordinem Benedictinum requiritur præscriptio 60. annorum ex privilegio Eugenii IV. & Julii II. contra Ecclesiam Romanam 100. annorum. *c. 13. 14. h. t. uti & contra domus Ordinum Mendicantium ex concessione Leonis X. & Pii IV. Arnold. Rat. de usucap. c. 5. assert. 35.*

31 Dico 13. Præstationes annuæ (*Jährliche Zins / Renten / Pachten* &c.) seu pensiones singulis annis præstandæ, acquiruntur præscriptione 30. & contra Ecclesias 40. annorum. 2. Probabilius etiam omnes, tam præteritæ jam cessæ, quàm futuræ nondum cessæ, extinguuntur unica præscriptione ejusdem temporis, quæ incipit à tempore, quo prima vice cum bona omiſsa est præstatio vel solutio. Pars 1. quam fortè nemo inficiatur, sumitur ex *l. 3. & 4. C. de præscript. 30. vel 40. an. item ex l. 6. pr. ff. de Usur. & 2. feud. tit. 26. s. 4.* Pars 2. cui contradicunt Fachin. Mynſ. Gail. Berlich. plurimique alii, maximè Civilista, existimantes, solùm unam præstationem extinguunt per lapſum 30. annorum, non verò alias, à quarum cessatione nondum fluxerunt 30. anni, ad eoque censum primum præscribi anno 1730. qui cessit anno 1700. & sic deinceps, ut ad eodè tot requirantur præscriptiones, quot sunt præstationes successivè singulis annis debitæ, & non solutæ, nec præscriptio contra præteritas se extendat ad futu-

tas, & nulla pensio extinguatur, nisi à tempore, quo cessa & non soluta est, fluxerint 30. anni. Pars, inquam, secunda, quam cum Bulgaro, antiquo Glossatore, tenent Abbas, Bald. Boër. Nicol. Everhard. Haun. Rath. *de usucap. c. 4. assert.* 8. & alii multi, probatut I. *ex l. 3. & 4. citt.* ubi generaliter de omni actione statuitur, quòd mediante unica præscriptione longissimi temporis extinguatur. 2. *ex l. 26. C. de usur.* ubi dicitur tolli obligatio solvendi usuras, quæ est annua, unica præscriptione 30. vel 40. annorum. 3. *ex c. 4. & 6. b. t.* ubi obligatio solvendi decimas, quæ itidem est annua, totaliter 40. annis extingui perhibetur. 4. ex ratione; quia unica reperitur radix & jus exigendi præstationes annuas, nimirum vel contractus, & actus inter vivos, vel ultima voluntas: ergo etiam unica datur actio exigendi præstationes annuas, ut non negant Adversarii, qui admittunt jus exigendi præstationes annuas, licet hæ respiciant plures successive annos, nasci ex unico actu, imò & ex unica præscriptione: ergo etiam datur unica obligatio eas solvendi (cùm jus passivum respondeat juri activo) atqui unica præscriptio sufficit ad extinguendam unicam actionem ex parte creditoris, & ad tollendam unicam obligationem ex parte debitoris: ergo.

Objic. I. præstationes annuæ sunt obligationes in diem, vel sub conditione: sed talibus non præscribitur, antequam dies advenerit, vel conditio existerit: ergo. 2. & principaliter. In *l. cum notissimi 7. §. ult. C. de præscr. 30. vel 40. ann.* sic habetur: *in iis etiam promissionibus, vel legatis, vel aliis obligationibus, qua dationem per singulos annos*
(vel

(vel menses &c.) continent, tempora præscriptionum non ab exordio talis obligationis, sed ab initio cuiusque anni, vel mensis &c. computari manifestum est. ergo, cum quolibet anno, quo non solvitur præstatio decursa, incipere debeat juxta textum præscriptio, debent dari tot præscriptiones, quot sunt præstationes, & anni, quibus debentur, vel debentur incipiunt. R. ad I. *N. Ma.* nec enim sunt plures obligationes, sed unica, & quidem absoluta, plures successive annos respiciens. Deinde retorquetur in obligatione solvendi usuras, & decimas, quæ secundum Jura certò extinguitur totaliter unica præscriptione. Ad 2. sensus est, quod non incipiat præscriptio *ab exordio obligationis*, seu à tempore, quo contracta est obligatio, & hoc manifestum esse ait Imperator; sed à quolibet anno, quo bona fide omittitur solutio, vel præstatio pensionis: & hoc pariter manifestum est ex aliis legibus, v. g. de servitute rustica, usufructu &c. extinguendis per præscriptionem. Adde. quod d. l. loquatur de emphyteuta & conductore rerum alienarum, ac velit, eos per omittas præstationes non præscribere dominium rei emphyteuticæ, vel rei locatæ. Cæterum si per præscriptionem jam esset extinctum principale, in quo velut accessorium quid fundantur præstationes annuæ, uti usuræ in Mutuo, hoc ipso etiam essent extinctæ totaliter præstationes, uti nec Adversarii negant. Consultatur Brunnem. *ad l. 26. C. de usuris n. 1.*

32. Dico 14. Servitutes tam reales (saltem continuæ) quàm personales, uti usufructus, cum titulo (vel patientia domini, quæ est saltem loco tituli) præscribuntur tempore longo; nempe 10. annis

nis inter præsentēs, & 20. inter absentes. 2. eodem tempore amittuntur per non-usum, etiam reales discontinuæ, præscriptione privativa. Communis quoad utramque partem. Prior patet ex *l. 10. ff. si servit. vind. l. fin. C. de præscr. longi temp.* Posterior ex *l. 13. & ult. C. de Servitut.* Ut tamen amittatur servitus realis urbana, v. g. jus altiùs tollendi ædificium, requiritur actus positivus, quo incipias possessionem, v. g. prohibitio, qua alterum prohibeas altiùs tollere volentem, & is acquiescat prohibitioni per tempus longum; si enim, qui jus habet altiùs tollendi, etiam 100. & ampliùs annis non utatur jure suo, non amittit hoc jus, nisi nempe prohibitus à te acquieverit: secus est de servitute rustica viæ, itineris &c. quæ amittitur præcisè per non-usum longo tempore. Dixi in prima parte, *saltem continua*; nam ad acquirendas discontinuas plurimi cum Mol. & Gail requirunt tempus immemorabile, v. g. ad jus pascendi in alienis pratis vel sylvis. Meliùs tamen etiam discontinuas acquiri longo tempore sustinetur cum Fach. Harp. Rath, Vinn. Struvio, propter *l. 5. §. penult. ff. de itin. actùque priv.* ubi de servitutibus itineris & actus, item *l. 10. cit.* ubi de aquæductu, quæ sunt discontinuæ, idem asseritur. Lex *10. ff. de usurp. & usucap.* &, si forsan aliæ existent, uti *l. 14. ff. de servitut.* ubi contrarium videtur adstrui, sunt referendæ ad Jus antiquatum Legis Scriboniæ, per quam fuit sublata propria præscriptio servitutum, ut notat P. Franc. Schmier. *Objic.* In *l. 28. ff. de servit. præd. urb.* redditur ratio, cur servitus fluminis tempore longo acquiri nequeat, quia nempe *causam perpetuam* v. g. navigandi

gandi non habet, sicut servitutes discontinuæ
 & per *causam perpetuam* ibi non intelligitur
 usus perpetuus, sed jus & facultas perpetuè
 utendi.

33 Dico 15. Actionibus realibus præscribitur eo
 tempore, quæ præscribuntur res mobiles & immo-
 biles, ac jus reale, de quibus jam dictum. Schnei-
 dew. ad *tit. de usucap. rubr. quot sint species præ-*
scriptionis. n. 7. cum Balbo. Excipe petitionem
 hæreditatis, quæ durat 30. annis. *l. 7. C. de petit.*
hæred. & querelam inofficiosi testamenti, quæ fi-
 nitur 5. annis ab adita hæreditate. *l. 34. in fine. C.*
de inoff. test. Item actionem hypothecariam, quæ
 si pignus vel hypotheca possidetur à debitore, re-
 quirat 40. annos, si possidetur à tertio, requirit
 cum titulo tempus longum, & absque titulo lon-
 gissimum. *l. 7. §. 1. 2. C. de præscr. 30. vel 40. ann.*
l. 12. C. si advers. cred. præscriptio.

34 Dico 16. Actionibus Personalibus Civilibus,
 siue sint persecutoriæ, siue pœnales, consequen-
 ter & debitis, quæ per actiones exigi poterant,
 præscribitur 30. & contra Ecclesias 40. annis. *l.*
1. C. de Annali except. l. 3. & 4. C. de præscr. 30.
vel 40. ann. c. 4. h. t. ubi correctum est Jus anti-
 quum, quod voluit esse perpetuas: hodie autem,
 quæ durant 30. annis, jam dicuntur perpetuæ.
 Excipe actionem redhibitoriam, quæ 6. mensi-
 bus. *l. 19. §. fin. ff. de Ædil. Edict.* item actiones,
 jam semel deductas in Judicium per litis contesta-
 tionem, quæ primùm 40. annis finiuntur. *l. 1. §.*
1. C. de ann. except.

35 Dico 17. Actiones Prætoris pœnales, uti & per-
 secutoriæ, quæ impugnant actum de Jure Civili
 vali-

validum, uti est actio Pauliana, sunt annales, & extinguuntur lapsu unius anni. *pr. Inst. de perpet. & temporal. act. l. 35. ff. de O. & A.* Actio doli autem, licet Prætoria sit & pœnalis, lapsu biennii finitur. *l. ult. C. de dolo malo.* & actio furti manifesti ad quadruplum est perpetua, seu durat 30. annis. *pr. Inst. cit. uti & Actiones Prætorie rei persecutorie, quæ non impugnant actum de Jure Civili validum, uti quæ datur bonorum possessori. pr. & l. 35. cit.*

Dico 18. Actionibus Criminalibus in ordine ad punitionem præscribitur 20. annis. Communis DD. fundata in *l. 12. C. ad L. Cornel. de falsis. l. 3. ff. de requirend. vel absent.* Excipe actionem injuriarum, quæ uno anno. *l. 5. C. de injur.* actionem doli, quæ bienniô. *l. ult. cit.* accusationem delictorum carnis, uti adulterii, stupri, incestus, lenocinii &c. item actionem peculatus, quæ quinquennio extinguuntur. *l. 29. §. 5. seqq. ff. ad L. Jul. de adult. l. 7. ff. ad L. Jul. peculatus.*

Dico 19. Res non aptæ præscribi, seu non præscribibles, vel sunt ex natura sua, vel de Jure Positivo. Ex natura sua præscribi nequeunt, quæ non sunt in commercio, vel à privatis, aut à certo genere hominum possideri ut propriæ non possunt. *arg. §. 1. Inst. de usucap.* quales sunt 1. Liber homo, ut fiat servus. 2. Res sanctæ, h. e. quæ speciali sanctione defenduntur, & eximuntur à violatione hominum, uti Imperium Romano-Germanicum (propterea appellatum *das Heilige Römische Reich*) Corona, Sceptrum, Pomum Imperiale, & omnia jura Majestatis intrinseca, uti supra dictum: portæ & muri civitatum. 3. Res

Pars I. N n publi-

publicis usibus servientes, uti forum, platea, via publicæ, pontes & fontes publici, maria, flumina, littora, scholæ, curiæ &c. 4. Res universales, & communes, ab hæredibus & sociis, quamdiu manent indivisæ. 5. Jura Spiritualia à Laicis, per privilegium non habilitatis ad possidendum, uti jus eligendi Prælatum Ecclesiasticum, jus decimandi necdum à Pontifice separatum à titulo & officio spirituali. 6. Immunitas ab obedientia erga summum Pontificem. 7. Matrimonium carnale, ut impedimento dirimente laborantes evadant veri conjuges. 8. Res meræ facultatis, seu quando actus *meræ facultatis*, qui nimirum ex mero arbitrio, vel causa amicitie, liberalitatis, familiaritatis, aut precario, citra ullam obligationem ponuntur vel omittuntur, interveniunt; ex his enim actibus vel omissionibus non potest nasci aliquod jus uni, aut obligatio, vel immunitas ab obligatione alteri, ut habet communis ex l. 2. ff. de via publica. & in. c. Abbat. 25. de V. S. v. g. multis annis invitatus alterum certo die ad convivium, vel accedis certam tabernam pro vino aut cerevisia: item multis annis non ædificas tuam domum altiùs: per hoc tamen alter non acquirit jus adversus te, ut debeas invitare, vel ejus tabernam frequentare deinceps, nec contrahis obligationem altiùs non tollendi domum. Aliud foret, si aliquando omisisses alterum invitare &c. & iste prætendisset jus, ac tu ejus prætensioni acquievisses; tunc enim alterum in quasi-possessione constituisses, te verò in putativa obligatione: sed tunc tua invitatio non amplius foret meræ facultatis, sed cum opinione ob-

liga-

ligationis, propter actum possessorium alterius cum opinione juris exercitum. Præterea ex actibus meræ facultatis, ut si diu accessisti ad certam tabernam, molendinum &c. potest subinde oriri jus ex præsumptione obligationis, & alteri præsentio juris exigendi: sed præsumptio non est præscriptio. *Objic.* Si creditor omittat exactiorem solutionis, vel habens contra te actionem intra debitum tempus eam non intentet, vel habens jus præsentandi intra certum tempus neminem præsentet ad Beneficium Ecclesiasticum, contra hos præscribitur, non obstante, quòd iste omissiones sint actus negativi meræ facultatis: ergo in rebus & actibus meræ facultatis locum habet præscriptio. *R.* Ista jura sunt à Juribus restricta ad certum tempus, intra quod si non exercentur, amittuntur ex dispositione legum per viam præscriptionis, & ideo, quamvis liberum & meræ facultatis sit exigere solutionem, agere in judicio, præsentare vel non, spectando nudum factum exigendi, agendi, præsentandi, non tamen liberum & meræ facultatis est pro omni tempore hos actus exercere.

Dico 20. Præscribi de Jure Positivo nequeunt 38

1. limites manifesti diœcesium, parochiarum, regionum.
2. Res pupillorum durante pupillari ætate.
3. Jus consecrandi, ubi intervenire debet sacra unctio: item potestas conferendi Sacramenta Confirmationis & Ordinis; quia hæc sunt reservata Episcopis.
4. Omni visitationi Ecclesiæ &c. à quocunque Prælato Ecclesiastico faciendæ.
5. Potestati exigendi procurationes pro tempore actualis visitationis.
6. Res vitiosa, ut vo-

Cantur res furtō, vel per rapinam ablatæ.
 Res alienari prohibetæ. Quæ omnia à DD. contra-
 mantur adductis Juribus. Interim de rebus vi-
 tiosis, & alienari prohibitis aliqua notanda sunt.
 Res vitiosæ præscribi quidem etiam à bonæ fidei
 possessore non possunt (nisi vitium prius fuerit
 purgatum) tempore ordinario. §. 2. & 3. Inst.
 l. 33. pr. ff. de Usucap. possunt tamen extraordi-
 nariò 30. vel 40. annorum. per l. 3. & 4. C. de
 præscr. 30. vel 40. ann. Purgatur autem vitium fur-
 ti vel rapinæ, si res furtiva, vel vi possessa, in po-
 testatem domini reversa fuerit. §. 8. Inst. l. 4. §. 6.
 ff. de usucap. Unde, quia res mobiles dominii
 subtractæ vitiò furti non rarò infectæ sunt, præ-
 scriptio in mobilibus rarior est; dantur tamen
 exempla in §. 4. Inst. eod. ut si hæres inveniat res
 defuncto commodatas, vel locatas, & credens
 esse hæreditarias, vendat; emptor eas poterit
 usucapere. Dein fructus rei furtivæ cadunt etiam
 sub præscriptionem ordinariam triennii. Pariet
 res alienari prohibita (nimirum sine certa forma
 & conditionibus à Jure præscriptis, non absolu-
 tè) uti res immobiles Ecclesiarum, feudales, fidei-
 commisso subjectæ, dotales, minorennium, præ-
 scribi tempore extraordinario 30. vel 40. anno-
 rum posse verior habet sententia. Ratio, quia in
 his rebus secundùm Jura locum absolute habet
 Præscriptio. c. 4. 6. h. t. 2. feud. 26. §. 4. l. penult.
 §. 3. C. commun. de Legat. &c. Sed rarò vel nun-
 quam haberet locum, si etiam extraordinaria ele-
 set prohibita; licet enim sub nomine alienationis
 veniat etiam usucapio. l. 28. ff. de V. S. Si tamen
 usucapio habeat conditiones à Jure requisitas, va-
 lebit.

lebit, sicut valet alia dictarum rerum alienatio sub forma & solennitatibus à Jure requisitis. Si autem præscribantur res fideicommissariæ, sive sint majoratus sive primogenituræ, per talem præscriptionem contra unum completam non præjudicatur remotioribus agnatis. De rebus feudalibus vid. *tit. ult. lib. 5. Feud.* Dein præscriptio rerum dotalium durante Matrimonio inchoari nequit. *l. 30. C. de jure dot. Objic.* Alienatio rerum Ecclesiasticarum indebitè facta *nec jus aliquod tribuit, nec præscribendi etiam causam parat. c. 2. de reb. Eccl. non alien. in 6.* R. ibi est sermo de casu, quo uterque contrahens scienter omittit solennitates Juris, consequenter etiam accipiens est in mala fide, propter quam, licèt in hoc casu possit esse sine peccatò injustitiæ, Jus tamen noluit præscriptionem procedere.

§. III.

Contraria Præscriptioni.

Hæc vel *precedunt*, ac faciunt, ut Præscriptio non procedat, vel non inchoetur, uti est defectus bonæ fidei, tituli, possessionis &c. de quibus hucusque: vel *superveniunt* præscriptioni jam cæptæ, ac impediunt ejus cursum, uti sunt, quæ illam interrumpunt, aut dormire faciunt: vel completam *rescindunt*, uti ferè sola est contra illam impetrata restitutio in integrum. *Dormire* dicitur Præscriptio, quando solum suspenditur ejus cursus, ita ut remotò impedimentò tempus præteritum computetur, & connectatur cum subsequente, de-

ductio tantum illo tempore tanquam inutili, quod duravit impedimentum. *Interrumpi* autem, quando tempus præteritum nihil valet amplius, & præscriptio de novo incipi debet: quod fieri potest dupliciter, naturaliter, & civiliter: *naturaliter* interruptitur præscriptio, quando post ejus inchoationem deficere incipit unum ex ejus substantialibus requisitis, v. g. bona fides, vel civilis possessio: *civiliter* verò, quando intervenit actus Judicialis, quo interpellatur præscribens: quales sunt citatio, litis contestatio, sententia: tunc enim subtilitate Juris fingitur deficere una ex necessariis conditionibus. Inter Naturalem & Civilem interruptionem discrimen in effectu est. 1. quòd præscriptio naturaliter interrupta statim remotò impedimentò rursus inchoari potest: si verò interruptio fiat civiliter per litis contestationem, nova præscriptio non statim inchoari iterum potest, sed primùm post 40. annos à lite deserta computandos. *l. ult. C. de præscript. 30. vel 40. ann.* quia per litis contestationem actio fuit perpetuata, & huic priùs præscribi debet, antequam altera præscriptio inchoetur. 2. quòd, si post litem motam feratur sententia in favorem possessionis seu præscribentis, habeatur præscriptio pro non interrupta, ac omne tempus, quod etiam intra moram Judicii effluxit, computetur. Id quod etiam verum esse ajunt, quando Partes ex pacto aut transactione à lite recedunt.

40 Dico I. Præscriptio dormit in sequentibus contingentiis. I. respectu pupilli (si jam contra partem capta est) durante pupillari ætate; respectu minoris autem ita, ut durante ætate minoreu-

norenni non curat nisi præscriptio extraordina-
ria. l. 3. eod. l. 3. C. quib. non obicitur. 2. respec-
tu Ecclesiæ, quando vel caret Rectore, vel habet
quidem Prælatus, sed ob censuram, captivitatem
&c. agere in Judicio impeditum, vel quando vi-
vit ille Prælatus adhuc, à quo fuit læsa. c. 4. 15.
h. t. can. 10. caus. 16. q. 3. denique 3. respectu
omnium tempore grassantis belli aut pestis, quo
Jus in tribunalibus non dicitur, & homines aufu-
giunt. c. 10. h. t. & ibi DD.

Dico 2. Naturalis interruptio præscriptionis 41
inducitur superveniente mala fide, resolutò justò
titulò, & amissa possessione Civili. c. 5. 19. eod.
l. 44. ff. de usurp.

Dico 3. Interruptio Civilis contingit in præ- 42
scriptione odiosa (quæ nempe est introducta in
odium, res & jura sua longissimo tempore negli-
gentium custodire, qualis est tantum extraordi-
naria longissimi temporis) spectato Jure Civili
per solam citationem. 2. in mixta, seu partim fa-
vorabili partim odiosa, qualis est præscriptio lon-
gi temporis, per litis contestationem. 3. in me-
rè favorabili, qualis est præscriptio temporis bre-
vis, nempe trienni, per solam sententiam, eamque
validam. Pars 1. sumitur ex l. 3. l. 7. pr. C. de præ-
scr. 30. vel 40. ann. & l. 3. C. de Annali except.
Ratio quia per solam conventionem & citationem
Judicalem jam cessat negligentia. Pars 2. ex
can. placuit 15. ff. potest. & seq. caus. 16. q. 3. l.
2. l. 10. C. de præscr. longi temp. Gonzal. ad c. 8.
h. t. n. 7. Berlich. p. 2. concl. 9. n. 24. cum aliis.
Pars 3. ex l. 2. ff. 21. ff. pro emptore. l. 18. ff. de
R. V. quia nec per citationem, nec etiam per

litis contestationem tollitur titulus & possessio præscribentis. Dixi in prima parte, *spectato Jure Civili*, utpote quod ultra lapsum temporis in præscriptione extraordinaria nihil aliud requirit, adeoque nec bonam fidem, nec titulum. Si autem velimus, uti debemus, etiam attendere jus Canonicum, quod etiam in hac præscriptione requirit bonam fidem, probabilius longè est, neque hanc extraordinariam, adeoque nullam præscriptionem, civiliter interrumpi per solam citationem, sed saltem opus esse litis contestatione, ut docent Abb. Ant. de Butr. Felin. Balb. Doctores Ingolstadtenses & Lovanienses in *quodam Consilio n. 23. 24.* quod exstat in *to. 3. Responsorum diversarum Academiarum loco 9.* Rauchbar, Coler. Berlich. *n. 44.* licet Lutherani &c. Probatur ex *can. placuit cit. v. si autem.* ubi præscriptionem longissimi temporis bona fide instructam gaudere dicit præsidio, quo gaudet præscriptio longi temporis, ac reddit rationem, quia præscriptiones cum bona fide *introducæ sunt favore possidentis, & odii petentis; quia lex favet his, qui bona fide possident, odit autem & punit circa rem suam negligentes & desides,* adeoque non merè sunt odiosæ, sed partim etiam favorabiles, uti præscriptiones longi temporis, & sic nulla amplius datur præscriptio merè odiosa post SS. Canones.

- 43 Quæres, an per actum extrajudicialem, v.g. per interpellationem, denuntiationem, inhibitionem, protestationem, vel etiam pignorationem, v.g. per ablationem rei pro pignore, interrumpatur præscriptio? R. Nec naturaliter interrumpitur; quia per hujusmodi actum præ-
- scri-

scribens non acquirit scientiam rei alienæ, vel se agere contra jus alterius, adeoque manet bona fides &c. Nec *Civiliter. l. 13. ff. pro emptore*; quia hæc vis nullibi tribuitur à Jure actui extrajudiciali. DD. communiter cum dicto Consilio Ingolstad. & Lovan. n. 33. imò *l. 13. cit.* ei denegatur. Excepe 1. nisi interpellatus acquiescat prohibitioni &c. tunc enim amittit possessionem. 2. nisi quis ita fuisset interpellatus exhibitis instrumentis &c. ut clarè potuerit intelligere, rem non esse suam, vel sibi nullum competere jus; tunc enim deficeret bona fides. 3. nisi in pignoratione pignus tradatur Judici. 4. nisi in casu, quo possessor præscribens propter absentiam, potentiam, infantiam, furorem conveniri judicialiter nequit, denuntiatio fiat Præfidi, vel Episcopo, vel defensori civitatis. *l. 2. C. de annali except.* Videatur in meis *Decisionibus Casuum decisio LXIX.*

Dico 4. Quamquam Ecclesiis, Minoribus, & 44 quibusdam majorennibus aliàs competat restitutio in integrum, si sint notabiliter læsi. *c. 1. seqq. de in integr. restit. l. 1. 2. 7. 8. ff. de Minor. l. 1. 2. &c. ff. de in integr. restit.* probabiliùs tamen nec Ecclesiæ, nec Minores contra præscriptionem in rebus immobilibus adversùs se completam restituuntur. 2. uti nec majorennis, quibus aliàs competit in quibusdam casibus restitutio, contra ullam præscriptionem ex capite solius ignorantie. Pars 1. quam tenet *gl. in c. 3. & Clem. un. eod.* P. Franc. Schmier *de Præscript. c. 7. n. 43. 48.* cum aliis contra plurimos, præxim (cui, ubi sufficienter probatur, nolim me opponere) pro se allegantes, probatur ex *l. ult. C. in quib. caus. in integr.*

N n §

ubi

ubi exceptio 30. vel 40. annorum, quæ competit præscriptionem extraordinariam allegantibus in suo statu permanere dicitur etiam contra Minores, quibus Jura antiqua contra temporales et ordinarias præscriptiones (nunc autem sublata) concedebant restitutionem in integrum. Item ex *l. 3. & 4. C. de præscr. 30. vel 40. ann. & c. d. h. t.* ubi muniti præscriptione extraordinaria plenissime dicuntur *securi*, omni prorsus actione exclusa contra se; quod verum non esset, si daretur beneficium restitutionis contra præscriptionem extraordinariam: cum igitur contra Minores non currat alia præscriptio, quàm extraordinaria *l. ult. cit. uti & contra Ecclesias in rebus immobilibus. c. 4. 6. 8. h. t.* sequitur, ipsis nunquam competere restitutionem adversus præscriptionem in rebus immobilibus. Pars 2. quam defendit Felchin. Rath. Zoef. & in decidendo sæpius secuta est nostra Facultas, contra Felin. Bart. Gail. & alios non paucos, deducitur inde, quòd aliàs præscriptio vix non penitus amitteret omnes suas vires; quod est contra intentionem Juris, omnem securitatem præstantis præscribentibus; quis enim, nisi ignorans, rem suam ab alio possideri, vel jus alteri non competens contra se exerceri, & sic præscribi patitur? si ergo ignorantia esset sufficiens causa rescindendi præscriptionem, ista fere nunquam esset firma, ac Jura suo fine & intentione frustrarentur.

Objic. 1. In *l. un. C. si advers. usucap. disertò* conceditur Restitutio Minoribus, si ipsorum res usucapiantur. 2. In *Clem. un. de rest. in integr. Ecclesiis* indulgetur restitutio contra lapsum temporis

poris illimitatè: ergo & contra omnem præscriptionem, necessariò consistentem in lapsu temporis. 3. Illis, qui non possunt agere propter impedimentum, non currit tempus, consequenter nec currit præscriptio: ergo nec ignorantibus, saltè ita, ut restitutio, quam suadet æquitas, ipsis non detur. R. ad 1. Illa lex est antiquata per *l. ult. cit.* seu intelligi debet de præscriptione longi temporis, quæ in *d.l.* est abrogata; nam extraordinaria non venit nomine *usucapionis*, quam vocem adhibet *l. un. cit.* Ad 2. per lapsum temporis ibi intelliguntur præscriptiones temporales, quibus Ecclesia læditur vel in mobilibus, vel per actus Judiciales in Judiciis. Ad 3. Si datur impedimentum Juris seu à Jure approbatum. *C. Ant.* si est impedimentum facti, uti ignorantia. *N. Ant. & Conf.* Nec Jura agnoscunt ignorantiam pro impedimento præscriptionis, uti latè docui in meis *decisionibus Casuum. decis. XLI. q. 3.* nec æquitas suadet, ut in hac materia succurratur ignorantibus; sic enim præscriptiones ferè nunquam forent firmæ, consequenter dominia rerum nunquam essent certa & litium non esset finis, cum maximo detrimento utilitatis publicæ.

TITULUS XXVII.

De Sententia, & Re judicata.

SUMMARIUM.

1. 2. Quid sit Conclusio in causa, & quid operetur.

3. Quid,